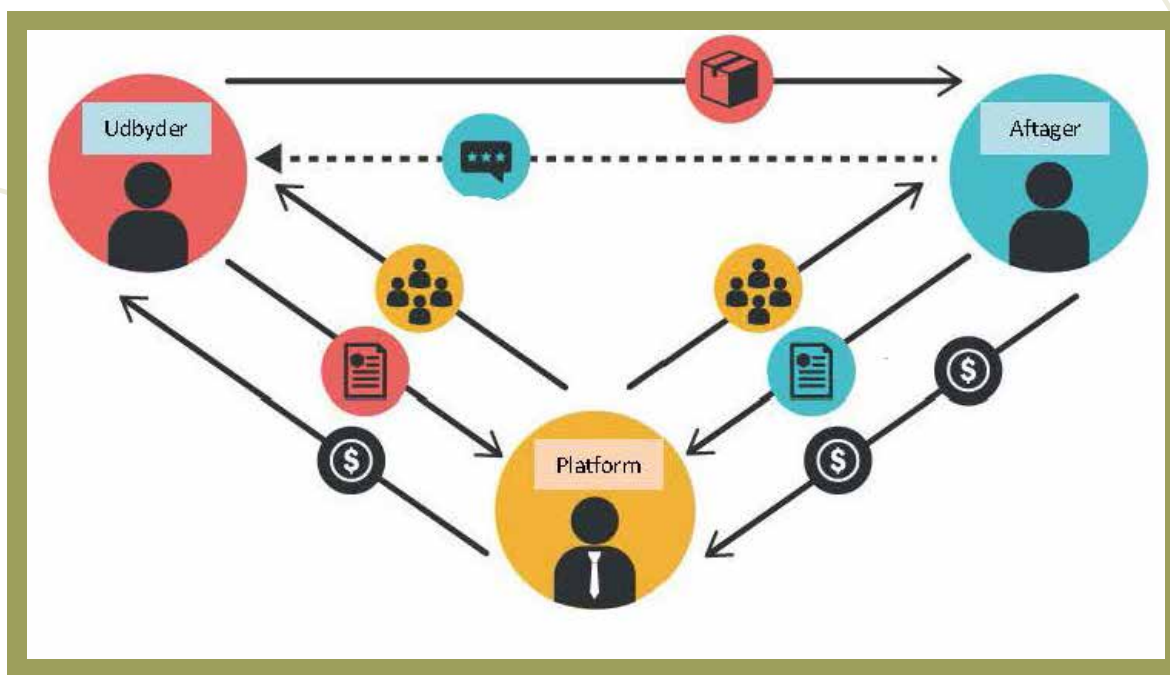

Deleøkonomien

-hvordan kan den defineres og måles?

Deleøkonomi-

hvordan kan den defineres og måles?

**Deleøkonomi -
hvordan kan den defineres og måles?**

Udgivet og printet af Danmarks Statistik

Januar 2018

Omslag: Grafik af Danmark Statistik

PDF-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/deleoko

ISBN 978-87-501-2290-6

Adresser

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

e-mail: dst@dst.dk

www.dst.dk

© Danmarks Statistik 2018

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Deleøkonomi er et begreb, som har fået en mere og mere central rolle i den politiske og samfundsmæssige debat i de seneste år, fx indgår deleøkonomi som et fokuspunkt i regeringsgrundlaget fra november 2016. Det er samtidig et kendetegn for såvel den danske som internationale debat om deleøkonomi, at der ikke findes en ensartet og generelt accepteret definition af begrebet. Det er baggrunden for handlingspunktet om mere viden om deleøkonomi i Regeringens deleøkonomiske strategi fra oktober 2017.

Danmarks Statistik har gennemført et projekt, som har været medfinansieret af Erhvervsstyrelsen, der introducerer en afgrænsning af begrebet "deleøkonomi" til statistiske formål, som gennemgår hvordan og i hvilket omfang deleøkonomiske aktiviteter påvirker de eksisterende statistikker, og som opstiller et forslagskatalog til fremtidige tiltag til måling af deleøkonomien.

Udover udfordringen med en begrebsafgrænsning, som kan danne grundlag for statistisk belysning, så udgør de deleøkonomiske aktiviteter også en udfordring for den officielle statistik, da de klassiske grænseflader mellem producenter (virksomheder) og forbrugere (borgere) i et vist omfang udviskes og skaber nye konstellationer.

Projektgruppen har bestået af kontorchef Peter Bøegh Nielsen (formand), specialkonsulent Agnes Tassy (sekretær), fuldmægtig Christina Just Brandstrup, fuldmægtig Else-Marie Rasmussen, fuldmægtig Tine Cordes, fuldmægtig Jonas Sølvsten Khalili, fuldmægtig America Solange Rasmussen, specialkonsulent Martin Birger Larsen, specialkonsulent Jarl Christian Quitzau og kontorchef Finn Jensen. Projektgruppens medlemmer har bidraget til kapitel 3 om deleøkonomiens betydning for eksisterende statistikker og kapitel 4 om mulige fremtidige målinger af deleøkonomien.

Danmarks Statistik takker specialkonsulent Stine Nynne Larsen (Erhvervsstyrelsen), lektor Anna Ilsøe (FAOS, Københavns Universitet), chefkonsulent Malthe Mikkil Munkøe (Dansk Erhverv), chefkonsulent Käthe Munk Ryom Ekspertpanel for Platformsøkonomi, Akademikerne) og Claus Skytte (www.clausskytte.com) for nyttige og inspirerende kommentarer og input i løbet af processen.

Jørgen Elmeskov
Rigsstatistiker

Peter Bøegh Nielsen
Kontorchef

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	6
1. Kortlægning af eksisterende viden vedr. afgrænsning og definition	10
1.1. Definition af deleøkonomi i international sammenhæng	10
1.2. Definition af deleøkonomi i dansk sammenhæng	18
1.3. Estimeringer af deleøkonomiens størrelse og udbredelse	19
1.4. Undersøgelser fra andre lande	19
1.5. Målinger af udbredelsen af deleøkonomi i Danmark	21
1.6. Konklusion	24
2. Statistisk afgrænsning af deleøkonomien	28
2.1. Aktører	28
2.2. Transaktionskanaler	30
2.3. Transaktionsobjekter	31
2.4. Transaktionernes juridiske karakter/relation	32
2.5. Transaktionernes formål	32
2.6. Konklusion	33
3. Deleøkonomiens betydning for eksisterende statistikker	35
3.1 Introduktion	35
3.2 Turisme	35
3.3 Nationalregnskab	35
3.4 Betalingsbalancens rejsepost	36
3.5 Forbrugerprisindeks	37
3.6 Forbrugsundersøgelsen	37
3.7 Arbejdsmarkedsstatistik	37
3.8 Indkomststatistik	38
3.9 Konklusion	38
4. Mulige fremtidige målinger af deleøkonomiske transaktioner	39
4.1 Introduktion	39
4.2 Nuværende målinger gennemført af Danmarks Statistik	39
4.3 Hvad vil brugerne gerne vide om deleøkonomien?	41
4.4 Udfordringer i forbindelse med statistikproduktion	41
4.5 Hvordan kan vi skabe mere viden om deleøkonomien i fremtiden?	42
4.6 Mulige fremgangsmåder	43
4.7 Konklusion	48
5. Executive summary.....	49
Bilag 1. Litteraturliste.....	50
Bilag 2. Opgørelse: Danskernes deltagelse i deleøkonomiske aktiviteter 2017	54

Deleøkonomi – hvordan kan den defineres og måles?

Introduktion

Deleøkonomi er et begreb, som har fået en mere og mere central rolle i den politiske og samfundsmæssige debat i de seneste år, fx indgår deleøkonomi som et fokuspunkt i regeringsgrundlaget fra november 2016. I regeringsgrundlaget sættes der fokus på deleøkonomien uden en nærmere afgrænsning:

"Deleøkonomi er i kraftig vækst i mange lande og giver nye muligheder for virksomheder og borgere. Regeringen ønsker, at Danmark kan udnytte deleøkonomiens potentiale både som drivkraft for vækst og innovation og som løftestang til en bedre udnyttelse af kapitalapparat og naturressourcer."¹

Store forventninger til deleøkonomien

Dette udsagn illustrerer spændvidden i opfattelsen af, hvad deleøkonomi er: fra nye og innovative (digitalt baserede) forretningsmodeller, der kan skabe vækst og jobs i konkurrence med de traditionelle erhvervsaktiviteter til aktiviteter, der ikke nødvendigvis har et vækstfokus, men fokuserer på en mere effektiv udnyttelse af de eksisterende ressourcer ud fra miljøhensyn.

Hvordan anvendes begrebet deleøkonomi?

Deleøkonomien dækker som begreb over et bredt spektrum af aktiviteter. Begrebet 'deleøkonomi' betyder i sit udgangspunkt for mange 'klassisk deling' af bolig, køretøj og andre fysiske ting mellem borgere, som har eksisteret i flere hundrede år. Det kan også betyde, at borgere 'udveksler' tjenester, fx ordner hinandens have, ofte uden betaling. Begrebet 'deleøkonomi' anvendes her i en mere snæver forstand til at beskrive forskellige former for forretningsmodeller, herunder især nogle, som kan beskrives som digital platformsøkonomi. Den bedst beskrivende betegnelse for disse transaktioner er genstand for livlige diskussioner både nationalt og internationalt. Udover 'platformsøkonomi' anvendes ofte termen 'kollaborativ økonomi' for de aktiviteter, nærværende rapport belyser. Det skal endvidere understreges, at aspekterne vedr. genanvendelse og bæredygtighed, som indgår som afgørende kriterier i afgrænsningen af den cirkulære økonomi², ikke er et kriterie for den anvendte afgrænsning af deleøkonomien.

Profitorienterede aktiviteter

Danmarks Statistik har i denne rapport valgt at bruge betegnelsen 'deleøkonomi', da det er denne betegnelse, som har været i brug længst i den politiske debat, og de fleste kender. Det skal dog understreges, at begrebet 'deleøkonomi' her primært beskriver aktiviteter, som er profitorienterede og ikke kan beskrives som klassisk deling.

Digitale platforme har en central rolle

Selve essensen i deleøkonomien, at dele eksisterende ressourcer, er naturligvis ikke et nyt fænomen, fx har det i årtier været almindeligt at leje/låne sommerhus. Årsagen til, at begrebet nu har fået en så stor politisk bevågenhed er, at internettet og den hastigt stigende anvendelse af nettet via mobile devices som smartphones eller tablets har betydet, at markedet geografisk set er blevet udvidet dramatisk – i visse tilfælde blevet globalt – i forhold til tidligere tiders papiropslag i det lokale supermarked. Samtidig er digitaliseringen også med til at gøre mulighederne mere synlige for den enkelte borger. I modsætning til tidligere, hvor deling af ressourcer mest skete i nærmiljøet blandt bekendte og familiemedlemmer, deler vi nu med tusindvis af personer, som vi ikke kender. Det betyder, at internettet og de digitale platforme er helt centrale for forståelsen af deleøkonomien som en vækstdriver.

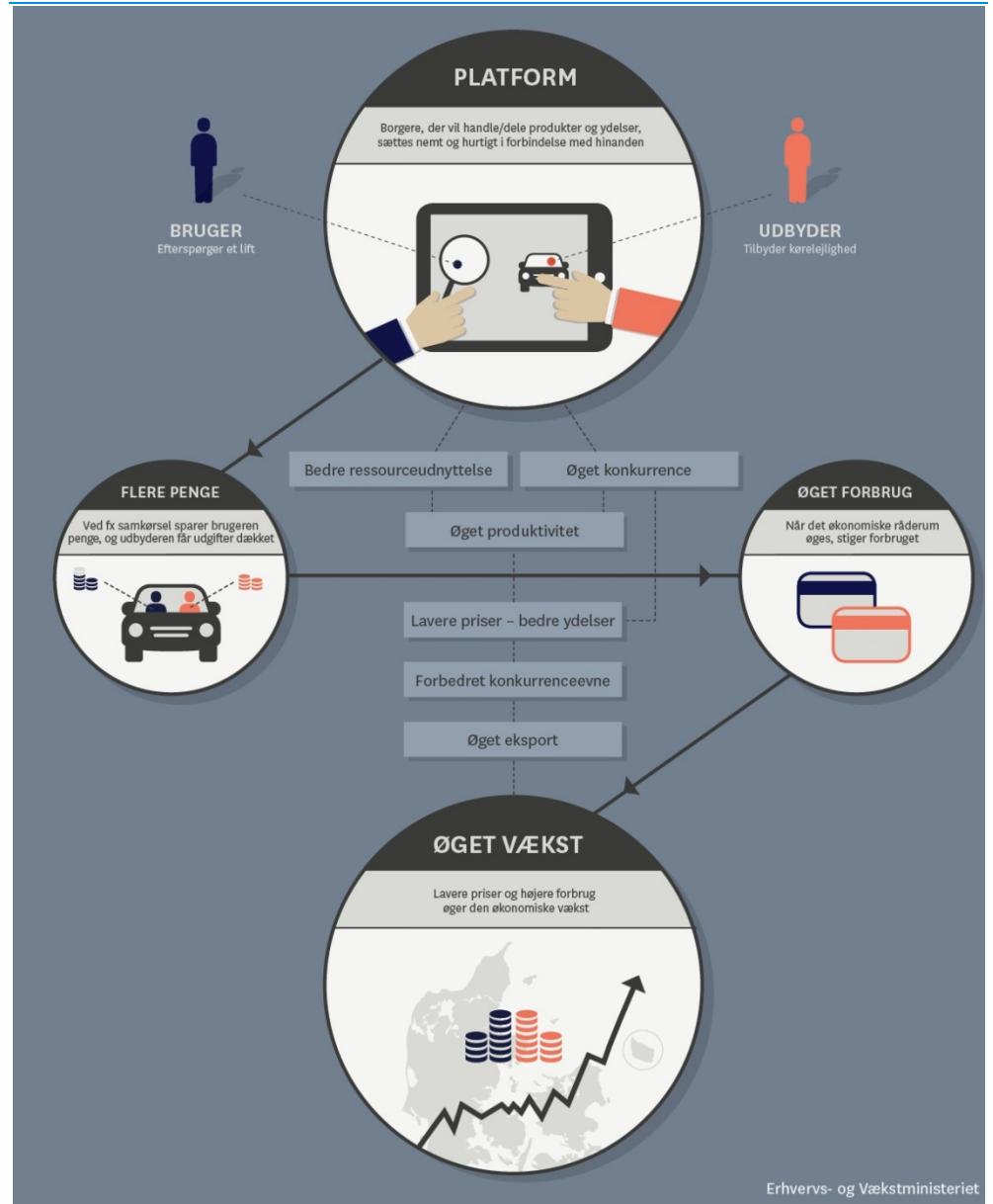
¹ Regeringen: Regeringsgrundlag: For et friere, rigere og mere trygt Danmark (2016)

² Advisory Board for cirkulær økonomi, Anbefalinger til regeringen, Juni 2017, Miljø-og Fødevarerministeriet

Behov for mere viden

Det er vigtigt at understrege, at på trods af deleøkonomiens stigende betydning for det danske samfund og vores måde at organisere såvel vores arbejds- som privatliv på, findes der ikke en entydig og generelt accepteret definition af begrebet deleøkonomi. Den danske regering ser, jf. figur 1., et vækstpotentiale i deleøkonomien, et potentiale, som både gavner miljøet, privatøkonomi og samfundsøkonomien³.

Figur 1 Platformøkonomiens potentiale

Kilde: Strategi for vækst igennem deleøkonomi, regeringen, 10. oktober 2017

Fornuftig handling
kræver viden

Regeringen ønsker at udnytte deleøkonomiens potentiale. For bedst muligt at kunne understøtte udviklingen, er der behov for at estimere deleøkonomiens størrelse og effekter. Derfor er det også relevant at stille en række spørgsmål om måling af deleøkonomiske aktiviteter. Dækker de nuværende officielle statistikker disse nye aktiviteter? Hvad er konsekvenserne, hvis deleøkonomien ikke er fuldt dækket af statistikkerne? Hvordan kan deleøkonomiens størrelse og udbredelse måles?

Rapportens formål

Nærværende rapport har til formål at etablere en ramme for fremtidig statistisk måling af deleøkonomien ved for det første at foreslå en operationel afgrænsning til statistiske formål. Rapportens anden halvdel beskriver deleøkonomiens betydning

³ Regeringen, Strategi for vækst igennem deleøkonomi, 10. oktober 2017

for eksisterende statistikker, samt præsenterer overvejelser om, hvilke måleinstrumenter der kan anvendes i den fremtidige belysning. Det første skridt i dette arbejde er at kortlægge og studere eksisterende viden.

Forslag til en statistisk afgrænsning af deleøkonomien

Deleøkonomien afgrænses i en første fase til at indeholde de aktiviteter, som gennemføres primært mellem privatpersoner på specialiserede digitale platforme, hvor virksomheder agerer som formidlere. Af hensyn til kompleksiteten og mangfoldigheden i aktiviteterne, så afgrænses aktiviteterne til områderne overnatning, transport samt tjenester, der vurderes at være de områder, hvor der er størst aktivitet, og hvor deleøkonomien har størst indflydelse på samfundets måde at organisere adgangen til ydelser på. Anvendelsesret ('adgang til') anses i forhold til ejerskab for det bærende element, hvorfor kun de ydelser, der medfører en midlertidig rådighed over godet eller adgang til tjenesten, medtages. Endeligt medtages kun de transaktioner, der gennemføres med en økonomisk relation dvs. med betaling involveret.

Rapportens opbygning

Kapitel 1 gennemgår og sammenligner de eksisterende definitioner med henblik på at indkredse elementer til en begrebsafklaring. Begrebsafklaringen bruges som udgangspunkt for et forslag til statistisk afgrænsning af deleøkonomien i kapitel 2. Deleøkonomiens betydning for eksisterende statistikker belyses i kapitel 3. Endeligt giver kapitel 4 et bud på, hvordan deleøkonomien løbende kunne måles. Det sidste kapitel skitserer forskellige måleinstrumenter, herunder fordele og ulemper ved at anvende de enkelte løsninger.

Danmarks Statistiks arbejde med deleøkonomien

Nærværende rapport beskriver resultaterne af Danmark Statistiks projekt med at kortlægge muligheden for statistisk belysning af deleøkonomien, som Erhvervsstyrelsen har medfinansieret. Danmarks Statistik har indledningsvis gennemført en række aktiviteter og opgaver. Disse er kort beskrevet her.

Danmarks Statistik afholdt **et fagligt møde** om digitaliseringens, herunder deleøkonomiens betydning i november 2016. På det faglige møde deltog både internationale eksperter fra OECD og Eurostat samt nationale fagpersoner.

For at koordinere arbejdet og sikre videndeling har Danmarks Statistik nedsat en **intern arbejdsgruppe** med repræsentanter fra en række statistikområder. Arbejdsgruppens primære fokus har været videndeling, fagligt bidrag i forhold til kapitel 3 og 4 om deleøkonomiens betydning for eksisterende statistikker samt forslag til fremtidig måling af deleøkonomien.

Danmarks Statistik har desuden siden 2015 gennemført flere **målinger** af deleøkonomiens udbredelse. Eksempelvis blev der udviklet et modul i undersøgelsen 'It-anvendelse i befolkningen 2017' med spørgsmål om deleøkonomiske aktiviteter. Dette arbejde omfattede test af spørgsmål, dataindsamling samt analyse af resultaterne.

Bilag 2 indeholder resultaterne af den ovennævnte dataindsamling, præsenteret i form af en kort analyse. Danmarks Statistiks Nyt udgivelse [*Hver femte dansker deltager i deleøkonomien*](#) er baseret på undersøgelsens resultater og udkom i juni 2017.

Der blev gennemført en **række bilaterale møder med eksperter** og med markedsaktører, fx deleøkonomiske virksomheder, forskere samt branche- og interesseorganisationer. Derudover er emnet blevet drøftet på møder i Danmarks Statistiks Kontaktudvalg for det digitale samfund, hvor væsentlige brugere, fx ministerier, forskere og interesseorganisationer, er repræsenteret.

Danmarks Statistik deltager aktivt i internationalt arbejde vedr. den digitale økonomi - herunder deleøkonomi, fx arbejds- og ekspertgrupper i EU og i OECD. I rapporten indgår således viden indsamlet via **drøftelser med internationale aktører**, herunder OECD, Eurostat, de fire nordiske statistikkontorer samt tre øvrige EU-lande (Polen, Slovenien og Nederlandene.) Danmarks Statistik er derudover tovholder for en arbejdsgruppe i regi af de nordiske statistikkontorer.

Endeligt er der foretaget et omfattende **desk research og litteraturstudie** (se bilag 1.)

1. Kortlægning af eksisterende viden vedr. afgrænsning og definition

Stigende fokus på deleøkonomi

Som første led i arbejdet med at skabe mere viden, tager vi et nærmere kig på eksisterende definitioner og afgrænsninger samt estimeringer af deleøkonomiske aktiviteterets økonomiske betydning og udbredelse. For at kortlægge eksisterende viden om deleøkonomien mv, har Danmarks Statistik gennemført et omfattende litteraturstudie (se bilag 1). I det følgende beskrives dog kun de vigtigste konklusioner fra udvalgte studier.

Først gengives de vigtigste internationale og danske definitioner og afgrænsninger af deleøkonomien. I kapitlets anden halvdel gennemgås de væsentligste internationale og danske estimeringer af deleøkonomiens størrelse.

1.1. Definition af deleøkonomi i international sammenhæng

Deleøkonomiske aktiviteter og forretningsmodeller er i konstant og hastig udvikling, og udbredelsen af deleøkonomiske platforme er et relativt nyt fænomen. Den konstante udvikling er med til at forklare eksistensen af en række forskellige betegnelser anvendt til at referere til deleøkonomiske transaktioner. Antallet af betegnelser afspejler det brede spænd mellem forskellige fortolkninger af, hvad deleøkonomien er.

Under udvikling og med adskillige betegnelser

Eksempler inkluderer *gig economy*, *on-demand economy*, *collaborative economy*, *peer-to-peer (P2P) economy*, *access economy*, *circular economy*, *collaborative consumption*, *mesh economy*, *online platform economy*, osv.⁴

Hver enkelt af de ovenfor nævnte betegnelser beskriver vigtige karakteristika ved deleøkonomien; fokus ligger dog på forskellige aspekter. Det er muligt, at en deleøkonomisk forretningsmodel kan betegnes med flere end ét af de følgende navne.

Tabel 1

Begreb	Deleøkonomisk kendetegn
Gig economy	Fokus på nye former for beskæftigelse/indtægtskilder. Platformene tilbyder fleksibelt/tilfældigt og ofte kortvarigt arbejde mod betaling.
Free-lance economy	Fokus på free-lancers eller løsarbejdere.
On-demand economy	Fokus på fleksibel, umiddelbar og levering efter behov af varer eller tjenester.
Collaborative economy	Fokus på fælles forbrug, produktion, finansiering og læring. Nøgleordet er fælles.
Peer-to-peer (P2P) economy	Fokus på forretningsmodeller, hvor private personer lejer, sælger eller udlejer ting mv. til andre personer uden involvering af andre aktører, fx butikker, banker, rejsebureauer.
Crowd economy	Fokus på økonomiske modeller, der bygger på deltagelse fra en stor mængde af personer (the crowd), fx crowdsourcing og crowdfunding.
Access economy	Fokus på adgang frem for ejerskab. Mange deleøkonomiske forretningsmodeller bygger på antagelsen om, at folk foretrækker adgang frem for individuelt ejerskab
Mesh economy	Digital teknologi anvendes til at tilbyde forbrugerne adgang til produkter og tjenester på nye og fleksible måder, lige præcist som forbrugerne ønsker dem.
Sharing economy	Fokus på udnyttelse af uudnyttede aktiver og ledige ressourcer.

⁴ Rinne, April: *What exactly is the sharing economy?* <https://www.weforum.org/agenda/2017/12/when-is-sharing-not-really-sharing>

	Deling af materielle og immaterielle aktiver, deling af produktion, forbrug, handel mv. er en væsentlig del af mange deleøkonomiske aktiviteter.
Online platform economy	Aktiviteter, hvor udbud og efterspørgsel forbindes på digitale platforme

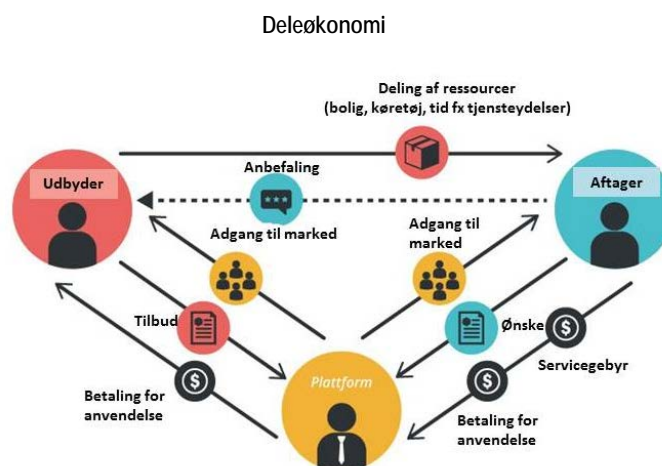
Deleøkonomien består af et spektrum af forskellige forretningsmodeller. Det er afgørende at kunne forstå deleøkonomiens forskellige nuancer, hvis man ønsker at skabe mere viden om deleøkonomiens betydning.

I det følgende gennemgås en række definitioner med henblik på at identificere de mest relevante begreber og forretningsmodeller, der i kapitel 2 kan anvendes som byggeklodser til en mulig afgrænsning af deleøkonomien.

For at etablere en fælles terminologi for de kommende kapitler, kan det være nyttigt at tegne en model af deleøkonomiske aktiviteter.

Deleøkonomiske forretningsmodeller involverer tre typer af aktører: (tjene)udbydere eller ejere, der ejer aktiver, ressourcer, tid og/eller færdigheder, som deles med aftagere eller brugere og endeligt formidlere (*platform*), der fører udbydere sammen med brugerne. Formidleren stiller sin digitale platform til rådighed for udbydere og brugere og dermed skabes en online markedsplads, hvor udbud og efterspørgsel kan matches. Platformen vil typisk beholde en procentdel af prisen for formidling af kontakten mellem udbyder og aftager.

Figur 2 Aktører og transaktioner i deleøkonomiske aktiviteter

Deleøkonomiens aktører og forretningsmodeller

Der findes adskillige typer af deleøkonomiske forretningsmodeller. De første former for deleøkonomiske aktiviteter involverede mest privatpersoner. I dag er både virksomheder og den offentlige sektor stadig mere aktive i deleøkonomien⁵.

Deleøkonomiske forretningsmodeller omfatter *Peer-to-Peer (P2P)* transaktioner mellem private personer, *Business-to-Consumer (B2C)*, *Business-to-Business (B2B)* og *Consumer-to-Business (C2B)* modellen. Den offentlige sektor er den næst ankomne spiller på det deleøkonomiske landskab, og antallet af deleøkonomi-

⁵ Social care: A time-banking scheme aims to overcome Britain's crisis in care for the elderly. The Economist, 17. december 2016

ske forretningsmodeller kan udvides med typerne *Government-to-Business (G2B)*, *Government-to-Consumer (G2C)* og omvendt.

Definitioner, afgrænsninger og typologi

Deleøkonomien beskrives i nærværende notat ud fra tre typer af karakteristika: definitioner, væsentlige kendetegn eller karaktertræk samt kategorier af forretningsområder, det vil sige typologi af aktiviteterne. Nedenfor beskrives udvalgte studier og rapporter med henblik på at opliste de vigtigste deleøkonomiske definitioner, kendetegn og områder.

Fokus på bæredygtighed og fællesskab i starten

Tidligere former for deleøkonomiske aktiviteter havde fokus på **fællesskab og miljøhensyn**: 'forbrugsforeninger', genbrug eller bytte af ikke ønskede ejendele og collaborative lifestyles (kollektiver, madklubber, dele-haver, osv.). Mindre (resource)forbrug og fællesskab er fortsat en vigtig driver for mange af deleøkonomiens aktører.

Adgang frem for ejerskab

Stigende ønske fra forbrugernes side om at kunne 'kontrollere eget forbrug' i stedet for at være passive deltagere i samfundets generelle overforbrug - eller 'hyperforbrug' - medvirkede til udbredelsen af nye forretningsmodeller, hvor deltagerne køber eller bytter **adgang** til aktiver **frem for at eje** dem.⁶

Nesta, en tænketank i London har forsket i deleøkonomien i flere år, og har bidraget med banebrydende forskning til forståelsen af det nye fænomen. Nestas oprindelige definition er bredt formuleret med fokus på bedre udnyttelse af aktiver: "*the collaborative economy involves using internet technologies to connect distributed groups of people to make better use of goods, skills and other useful things.*"⁷

Fem deleøkonomiske kendetegn

Nesta beskriver deleøkonomiske aktiviteter med fem kendetegn. De bygger på **internetbaserede digitale løsninger** (*enabled by internet technologies*), forbinder personer og aktiver, **benytter ledig eller uudnyttet kapacitet** af materielle og immaterielle aktiver, fremmer meningsfulde interaktioner og tillid samt støtter åbenhed, inklusion og '*the commons*'.

Områder

Nesta opdeler deleøkonomien i fire søjler og definerer deleøkonomien som et samarbejde (collaborate) på fire områder:

1. Kollaborativ forbrug
2. Kollaborativ læring
3. Kollaborativ finansiering
4. Kollaborativ fremstilling

SEUK

Storbritannien er et af de lande i Europa, hvor regeringen i længere tid har støttet udbredelsen af deleøkonomien via adskillige initiativer. Blandt andet bestilte regeringen i 2014 en omfattende rapport⁸ om deleøkonomien, som indeholdt en række konkrete anbefalinger. Som følge af anbefalingerne blev Storbritanniens deleøkonomiske brancheforening **SEUK**⁹ etableret i marts 2015.

Internet technologies to connect ...

SEUK's officielle definition af deleøkonomien er mere specifik end Nestas med hensyn til deltagerne i deleøkonomiske transaktioner, idet den refererer til både individer og organisationer: "*The sharing economy involves using internet technologies to connect distributed groups of people and organisations to make better*

⁶ Botsman, Rachel and Rogers, Roo. What's Mine is Yours: The rise of the collaborative consumption, 2010.

⁷ Nesta, Making sense of the UK collaborative economy. sept.2014

⁸ Debbie Wosskow. *Unlocking the sharing economy- An independent review*

⁹ www.sharingeconomyuk.com.

use of goods, skills, services, capital and spaces, sharing access and so reducing the need for ownership.”

Deling af adgang frem for ejerskab

Adgang frem for ejerskab er også en del af SEUK's definition, ”*sharing access and so reducing the need for ownership.*” Definitionen nævner eksplicit fem begreber, der kan være genstand for deling:

- Ejendele / ting (goods)
- Færdigheder / ekspertise (skills)
- Tjenester (services)
- Kapital (capital)
- Rum / kapacitet (spaces)

Teknologisk udvikling fremmer profitable forretningsmodeller

Den omfattende udbredelse af smartphones og tablets muliggjorde gratis og nem adgang til information om udbud og efterspørgsel. Den teknologiske udvikling førte til lave adgangsbarrierer og lave omkostninger for at tilføje potentielle nye kunder. Udviklingen skabte utallige succesfulde virksomheder og forretningsmodeller og en eksplosion i antallet af deleøkonomiske transaktioner og aktører. Mange af de nye forretningsmodeller repræsenterer en model, hvor transaktioner i stigende grad drives af økonomisk gevinst frem for fællesskab og miljøhensyn. Begrebet 'platforme' erstatter tidligere definitioners mere diffuse betegnelser, navnlig '*internet technologies*'.

Platforme

Deleøkonomien bliver i stigende omfang beskrevet som **platforme**, der muliggør en bedre udnyttelse af ledig kapacitet, tid, uudnyttet viden, aktiver, udstyr eller ressourcer. Den stigende fokus på platforme afspejles i nyere definitioner, eksemplevis i Diane Coyle's rapport for SEUK, som forsøgte at løse Storbritanniens produktivitetssåge ved at se på sammenhæng mellem deleøkonomi, produktivitet og officiel statistik: ”*The sharing economy consists of platforms, that bring people together, matching supply and demand.*¹⁰”

Platformstypologi

Platforme bliver i stigende omfang betragtet som værende essentielle for deleøkonomiske forretningsmodeller, og bliver genstand for en del forskning/studier, der har til formål at forstå platformenes virkning. Platformene kan klassificeres på forskellige måder. En mulig opdeling baseres på, hvorvidt platformen formidler 'arbejde' eller 'aktiver'. En anden dimension er platformens rolle i de transaktioner, som formidles af platformen, det vil sige graden af 'styring' og den kontrol, platformen udøver over transaktionerne.

Vi ser først på den førstnævnte typologi, hvor platforme kan deles op i to grupper: '**labour platforms**' og '**capital platforms**'¹¹.

Labour platforms: technology enabled gig work

'*Labour platforms*' eller på dansk arbejdsplatforme, forsøger at matche personer, der ønsker at finde en løsning på en opgave med personer, der ønsker at tilbyde denne løsning. 'Labour platforms' muliggør, at personer tjener penge på deres arbejdskraft, med andre ord sælger deres tid, kompetencer eller færdigheder. Disse platforme repræsenterer en teknologisk udvikling forbundet med udviklingen af arbejdsmarkedet i retning af mere freelance arbejde og selvstændige kontraktforhold. Deleøkonomiske aktiviteter, der 'skabes' på 'labour platforms' kan inkludere fysiske opgaver fx kørsel og andre transporttjenester, online opgaver fx gennemførelse af dataindsamlinger, eller mere avancerede og komplekse tjenester fx juridisk bistand.

¹⁰ Diane Coyle "The Sharing Economy in the UK". 25. januar 2016

¹¹ JP Morgan Chase & Co. Paychecks, Paydays, and the Online Platform Economy

<i>Capital platforms: online selling and home sharing</i>	Mens 'labour platforms' formidler arbejdskraft, tid eller færdigheder, muliggør 'capital platforms', (<i>kapitalplatforme</i>) at udbydere kan tjene penge på deres aktiver, det vil sige ting, de ejer eller er i besiddelse af. Eksempelvis 'home-sharing', hvor hele eller dele af hjemmet udlejes for en kort periode, eller online salgsplatforme, hvor personer sælger deres brugte ting, selvproducerede kunsthåndværk, mv.
<i>Platformstypologi baseret på platformens rolle</i>	En anden måde at opdele platforme på kan baseres på platformens rolle i forhold til transaktionen og dens parter. En nyere undersøgelse fra EU Kommissionen ¹² inddeler peer-to-peer online platforme i tre brede kategorier baseret på forskelle i forretningsmodellerne. Mere konkret ligger forskellen primært i, hvor aktiv eller kontrollerende selve platformen er i forhold til de transaktioner, som platformen formidler.
<i>Fra passiv matching til aktiv kontrol</i>	Den første kategori kendetegnes ved transaktioner, der sker vha. passiv matching af udbud og efterspørgsel uden at involvere selve platformen. Et eksempel er dba.dk, der fungerer som en digital liste over tjenester og varer, der tilbydes og efterspørges. Næste kategori er forretningsmodeller, hvor platformen aktivt håndterer transaktionerne fx ved hjælp af avancerede matching algoritmer, og stiller en brugerevaluering til rådighed. Score-systemer, hvor udbyder og aftager kan evaluere hinanden og transaktionen, er med til at opbygge tillid til platformen og til platformens brugere. De mest avancerede former for platforme bruger forretningsmodeller, hvor platformen har en vis kontrol over transaktionerne. Disse platforme har ofte regler for peer-to-peer interaktioner, fx i forhold til opkrævning af et beløb i forbindelse med aflysning eller håndtering klagesager. Et kendetegn for disse platforme er, at de begrænser brugernes mulighed for selv at bestemme betingelserne for transaktionen.
<i>Platforme er ikke éns og kan ikke 'håndteres' på samme måde</i>	Den ovenfor beskrevne opdeling tydeliggør nogle væsentlige forskelle mellem deleøkonomiske platforme. Forskelle, der er en udfordring i forhold til regulering og facilitering. Nogle platforme agerer som arbejdsgivere, mens andre har en passiv rolle, som er begrænset til at tilbyde en teknologisk løsning, der matcher brugere og udbydere. Denne opdeling kan have store konsekvenser i forhold til den juridiske håndtering af platformene fx i forbindelse med forbrugerbeskyttelse ¹³ .
<i>Digital matching firms</i>	U.S. Department of Commerce har også formuleret en definition for platformene, som de kalder for 'Digital matching firms'. Denne definition tilføjer yderligere væsentlige nøgleord til platformøkonomien: <i>"The unique feature of all sharing economy platforms is matching demand for and supply of services (either labour or capital services from existing assets) quickly and at low cost."</i> ¹⁴
<i>Tillid, fleksibilitet og eget udstyr</i>	Kendetegn for 'digital matching firms' er <ol style="list-style-type: none"> 1. anvendelse af it, typisk i form af online platforme fx mobil apps, for at facilitere peer-to-peer transaktioner 2. anvendelse af brugeranmeldelsessystem for at skabe tillid mellem brugere og udbydere, som ikke kender hinanden i forvejen. Kvalitetssikring bygger på forbrugeranmeldelser eller –rating. 3. de tilbyder udbyderne fleksibilitet med hensyn til arbejdstid

¹² Explanatory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets, European Commission.

¹³ For yderligere informationer se fx projektet *Draft Model Rules on Online Intermediary Platforms* på European Law Institutes (ELI) hjemmeside <http://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects-feasibility-studies-and-other-activities/current-projects/platforms/>

¹⁴ US Department of Commerce, Office of the Chief Economist. Digital Matching Firms: A New Definition in the "Sharing Economy". 2016

4. i tilfælde af, at anvendelse af udstyr eller aktiver er nødvendig for gennemførelsen af opgaven, er det **udbyderne, der ejer disse aktiver** fx værktøj.

<i>Tillid som nøgleord</i>	Et væsentligt element i mange deleøkonomiske forretningsmodeller er anvendelsen af et vurderingssystem, som har til formål at opbygge tillid mellem aftagere og udbydere, og dermed øger brugen af platformen. Det kræver tillid, at lukke fremmede mennesker ind i sin bil, eller sætte sig ind i en fremmed persons bil. Brugeranmeldelser skaber tillid, som platformsvirk-somheder bruger til at mindske transaktionsomkostningerne ¹⁵ .
<i>EU's definition</i>	Definitionen fra US. Department of Commerce afgrænser deleøkonomien til peer-to-peer markedet, hvor udbyderen bruger egget udstyr til gennemførelsen af opgaven, som formidles på platformen. Dermed er denne forretningsmodel forskellig fra 'traditionelle' modeller, hvor udstyr og maskiner ejes af et firma, og ikke af den person, der gennemfører opgaven. 'Digital matching firms' er en forholdsvis smal definition, der alene vedrører peer-to-peer segmentet.
<i>Kollaborative platforme, som udgør et åbent marked</i>	"En europæisk dagsorden for den kollaborative økonomi" ¹⁶ blev offentliggjort i juni 2016. Den "kollaborative økonomi" defineres her som forretningsmodeller, i hvilke aktiviteterne muliggøres ved hjælp af kollaborative platforme, som udgør et åbent marked for lejlighedsvis brug af varer eller tjenesteydelser, der ofte tilbydes af privatpersoner.
<i>Tre aktører, som kan være privatpersoner eller professionelle tjenesteudbydere</i>	Den kollaborative økonomi involverer tre kategorier af aktører: i) tjenesteudbydere, der deler aktiver, ressourcer, tid og/eller færdigheder — det kan være privatpersoner, der tilbyder tjenesteydelser lejlighedsvist ("peers") eller tjenesteudbydere, der tilbyder deres faglige kapacitet ("professionelle tjenesteudbydere"); ii) brugere af disse; og iii) formidlere, der — via en online-platform — fører udbyderne sammen med brugerne og som muliggør transaktioner mellem disse ("kollaborative platforme").
<i>Ikke kun peer-to-peer</i>	Som det fremgår af ovenstående afgrænsning, så betragter Kommissionen en mere bred vifte af transaktioner som kollaborativ økonomi. Udbyderen er 'ofte' privatperson, men kan også være professionelle tjenesteudbydere (firmaer). EU's definition er således ikke afgrænset til kun at omfatte peer-to-peer transaktioner.
<i>Transaktioner med eller uden fortjeneste</i>	Den elastiske EU-definition inkluderer derudover både traditionelle markedsmæssige transaktioner, der udføres med henblik på fortjeneste, og transaktioner uden fortjeneste.
<i>Normalt uden ejerskifte</i>	Med hensyn til 'adgang i stedet for ejerskab' kendetegnet formuleres Kommissionens definition således: "Transaktioner inden for den kollaborative økonomi involverer normalt ikke et ejerskifte og kan udføres med henblik på fortjeneste eller uden fortjeneste". Dermed er EU's officielle definition også bredt afgrænset ifølge dimensionen 'ejerskab vs. adgang', idet transaktioner med ejerskifte også er omfattet.

¹⁵ Jacob Ø. Wittorff (Computerworld): *Når tillid bliver en god forretning: Sådan kan man score kassen på at tro på hinanden* <https://www.computerworld.dk/art/235949/naar-tillid-bliver-en-god-forretning-saadan-kan-man-score-kassen-paa-at-tro-paa-hinanden#4aW7M4WG0D8S1LPB.99>

¹⁶ COM (2016) 356. <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>.

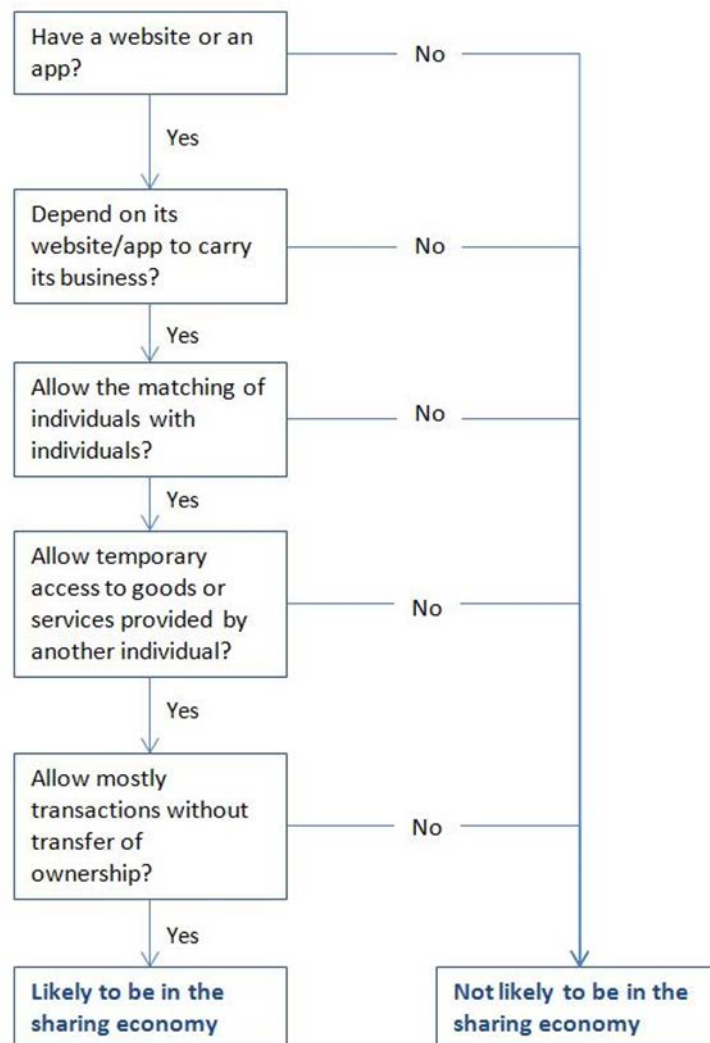
Office for National Statistics
- ONS

Storbritanniens nationale statistikkontor, ONS, har i længere tid arbejdet med at afgrænse deleøkonomien til statistisk brug. ONS' senest offentliggjorte rapport om emnet, *'The feasibility of measuring the sharing economy: progress update'* udkom i november 2017¹⁷.

Kriterie for deleøkonomiske
forretningsmodeller

Rapporten er en opfølgning på to tidligere rapporter, der beskriver kompleksiteten og udfordringen af at kunne finde en national definition for deleøkonomien. Ud over at præsentere en 'working definition', beskriver ONS de væsentligste kendetegn for eksisterende deleøkonomiske forretningsmodeller og virksomheder, og opstiller dermed nogle kriterier for at kunne identificere deleøkonomiske virksomheder ved hjælp af et beslutningstræ.

Figur 3 Identificering af deleøkonomiske virksomheder ved hjælp af kriterier

Source: Office for National Statistics

ONS' working definition

Storbritanniens statistikkontor anser følgende fire kendetegn for at være fundamentale for deleøkonomiske transaktioner:

- Deleøkonomiske aktiviteter benytter **online platforme** via hjemmesider eller apps.
- De faciliterer transaktioner mellem privatpersoner (**peer-to-peer**).

¹⁷<https://www.ons.gov.uk/economy/economicoutputandproductivity/output/articles/thefeasibilityofmeasuringthesharingeconomy/november2017progressupdate>

- De muliggør kortvarig **adgang til aktiver**, ejendele eller tjenester uden ejerskifte.
- De vil ofte **udnytte ledige ressourcer** eller uudnyttede kapaciteter.

Salg af brugte artikler er ikke omfattet

ONS' afgrænsning fokuserer således på peer-to-peer transaktioner, der sker på platforme og indebærer kortvarig adgang frem for ejerskab. Det er vigtigt at bemærke, at ONS ekskluderer markedet for brugte varer med denne afgrænsning.

Tre brede kategorier af aktiviteter

ONS har udforsket adskillige måder at kategorisere forskellige typer af deleøkonomiske aktiviteter på. Indtil videre har ONS identificeret tre initiale brede kategorier af deleøkonomiske aktiviteter.

Tabel 2

Kategori	Eksempler
Property rental and access	Overnatning, parkering, opbevaring, førerløs køretøj, værktøj
Peer-to-peer services	Transport, udbringning, husholdningstjenester, professionelle tjenester
Collaborative finance	Crowdfunding, peer-to-peer lending, investering, pengeoverførsel- og veksling

En anden, mere detaljeret typologi af deleøkonomiske aktiviteter er udarbejdet af **Diane Coyle** i samarbejde med brancheforeningen **SEUK**¹⁸.

Tabel 3

Kategori	Kendetegn	Eksempler
Learning	Mass provision of free learning (MOOCs); sharing of textbooks and course material	Khan Academy; Coursera; Chegg; Futurelearn
Municipal	Sharing of facilities between government agencies; provision of shared services	Bicycle sharing schemes; MuniRent
Money	Crowdfunding; peer-to-peer lending	KickStarter; Kiva; Zopa
Goods	Sharing, lending or swapping; peer-to-peer trading	Etsy; eBay; Craigslist; SnapGoods
Health and wellness	Sharing of time, expertise and resources	MacMillan Team Up; Kindly
Space	Renting or sharing spare accommodation or workspace	Airbnb; LoveHomeSwap; ShareDesk
Food	Matching chefs to home diners; collaborative consumption; sharing surplus food	VizEat; Feastly; Olio
Utilities	Sharing of home-generated power, network capacity	Mosaic; Fon
Transportation	Efficient matching of transportation providers and consumers; ride and asset sharing	Uber; ZipCar; Hailo
Labour / Professional Services	Efficient matching of freelance task providers to need	TaskRabbit; Freelance.com;

¹⁸ Diane Coyle/SEUK, *The sharing economy in the UK*, 2016.

		Fiverr
Logistics	Shared storage; local delivery that makes sharing more efficient; shipping	Sharemystorage.com; UberRUSH
Corporate	Aggregation of sharing services	Compare and Share

Kilde: Tilpasset og udvidet af Diane Coyle fra VB profiles, Jeremiah Owyang.

Sammenfatning

En gennemgang af eksisterende definitioner og typologier af deleøkonomien identificerer en række væsentlige kendetegn for deleøkonomiske transaktioner. De formidles på internetbaserede digitale løsninger eller online platforme, der agerer som markedsplads og forbinder udbud og efterspørgsel. Relationerne mellem udbydere og aftagere er ofte fleksible, kortvarige og 'on demand', hvilket muliggør lejlighedsvis transaktioner. Deleøkonomiske transaktioner er typisk hurtige, let tilgængelige og tilbydes til fordelagtige priser i forhold til traditionelle transaktioner. Udnyttelsen af ledig kapacitet, ressourcer eller tid er et essentielt element. Forretningsmodellerne er ofte baseret på at tilbyde kortvarig adgang til ressourcer eller tjenester frem for skifte af ejerskab. Endeligt afgrænses deleøkonomiske aktiviteter ofte til kun at indeholde peer-to-peer transaktioner, hvor både udbyder og aftager er privatpersoner.

1.2. Definition af deleøkonomi i dansk sammenhæng

Overskudsressourcer gøres tilgængelige via digitale tjenester

Et af de første danske studier, stærkt inspireret af Nestas og særligt Rachel Botsmans banebrydende arbejde¹⁹, (**Bove-Nielsen**)²⁰ definerer deleøkonomien som en model, der løser basale behov igennem aktivering og realisering af latente ressourcer - overskudsressourcer, der gøres tilgængelige på markedet via digitale tjenester.

Dalberg Research definerer deleøkonomien i deres analyse²¹ af dens barrierer og muligheder som *"et socioøkonomisk system baseret på deling af menneskelige og fysiske ressourcer og aktiver og inkluderer design, produktion, distribution, handel og forbrug af varer og tjenesteydelser mellem mennesker og organisationer"*.

Innovation Lab beskriver deleøkonomien som følgende: *"I bredest mulig forstand kan deleøkonomi defineres som, at forbrugere og virksomheder låner/lejer/leaser sig adgang til produkter fremfor at købe adgang til det."*²²

MindLabs definition af deleøkonomien omfatter alene P2P transaktioner: *"Hvor det før har været enten firmaer, der har handlet med hinanden, firmaer, der har solgt produkter til privatpersoner eller privatpersoner, der har solgt til hinanden, er deleøkonomien kendetegnet ved at privatpersoner deler, lejer eller låner adgang til produkter af andre privatpersoner uden at have ejerskab over dem."*²³

Kort-tids udlejning mod betaling via internet-portaler

Dansk Erhverv anvender følgende definition i deres undersøgelse om Deleøkonomiens vækstpotentiale²⁴ fra marts 2016: Deleøkonomiske internet-portaler er, hvor man tilbyder kort-tids udleje/tjeneste mod betaling til personer, man ikke kender i forvejen, men får kontakt til via en bestemt internetside eller mobiltelefon-app (fx udleje af bolig via Airbnb eller tilbyde et lift i sin bil via GoMore.)

¹⁹ Botsman, Rachel and Rogers, Roo. What's Mine is Yours: The rise of the collaborative consumption, 2010.

²⁰ Bove-Nielsen (2015)

²¹ Analyse af barrierer og udviklingsmuligheder for peer-to-peer virksomheder i Danmark, Udarbejdet for Erhvervsstyrelsen af Dalberg Research. September 2014

²² <https://ilab.dk/blog/hvad-er-deleoekonomi>

²³ <http://mind-lab.dk/case/vaekst-gennem-deleoekonomi/>

²⁴ Dansk Erhvervs Perspektiv 2016 #7 Deleøkonomiens vækstpotentiale Malthe Munkøe, Sebastian Clemensen.

Dele eller bytte er også omfattet I **Nordeas**²⁵ undersøgelse af deleøkonomiens udbredelse anvendes denne beskrivelse: deleøkonomiske aktiviteter er at 'leje, eller/og udleje, dele eller bytte 'ting og tjenester til andre'.

Fokus på større ressourceudnyttelse **LO**²⁶ definerer deleøkonomien i bred forstand som 'næsten alle koncepter, der handler om at skabe større ressourceudnyttelse ved at forbinde efterspørgsel til overskudskapacitet, fx produkter, der kun bruges få timer om dagen eller mindre. Deleøkonomien har altid eksisteret; lige fra at låne hinandens køkkenudstyr til andelsselskabernes fælles udnyttelse af maskiner og produktionsfaciliteter. '

Deleøkonomiske aktiviteter kan kategoriseres inden for fire overordnede typer:

1. Genbrug/gensalg af produkter
2. Øget udnyttelse/forbrug af varige goder (fx udlån/leasing af biler, værktøj, lokaler)
3. Køb/udveksling af arbejdsydelser
4. Deling af kapitalapparat til produktion (fx værktøj, bygninger, software).

Det er interessant at bemærke, at regeringens strategi²⁷ for deleøkonomi ikke indeholder en definition af deleøkonomien, men i stedet henviser til wikipedia: "Deleøkonomi betegner en række økonomiske udvekslinger, hvor en person stiller et aktiv, vedkommende ejer, til rådighed for andre mod at man så betaler nogle af de evt. udgifter som er forbundet med dette aktiv²⁸."

Sammenfatning Eksisterende danske definitioner af deleøkonomien afspejler de kendetegn, som gennemgangen af de internationale definitioner afslørede: overskudsressourcer, der gøres tilgængelige via digitale tjenester, kort-tids transaktioner, leje, eller/og udleje, dele eller bytte 'ting og tjenester til andre'. På trods af en del gennemgående træk i flere af de eksisterende definitioner, findes der endnu ikke en internationalt harmoniseret, fælles definition af deleøkonomi. Området er under konstant udvikling, hvor nye forretningsmodeller kommer til og nye teknologiske løsninger udfoldes. Fortolkningen af deleøkonomien er på den baggrund ligeledes under udvikling.

1.3. Estimeringer af deleøkonomiens størrelse og udbredelse

Stort potentiale Selv om der ikke findes en internationalt harmoniseret definition og måling af deleøkonomien, er stort set alle undersøgelser enige om én ting: deleøkonomien har et stort potentiale i at øge den økonomiske vækst. En række undersøgelser konstaterer, at deleøkonomiske aktiviteter er i stor vækst og deleøkonomiens bidrag til BNP forventes at stige.

1.4. Undersøgelser fra andre lande

Målinger af forskellige områder inden for deleøkonomien Deleøkonomien defineres som nævnt på mange måder. Efterhånden findes der en række målinger af deleøkonomiens størrelse mv., men ingen af disse målinger giver et fuldstændigt billede af deleøkonomien. De fleste undersøgelser estimerer kun en delmængde af deleøkonomien, og begrænses ofte til visse forretningsmodeller baseret på peer-to-peer transaktioner. Kun få undersøgelser omhandler B2B transaktioner.

²⁵ Nordea (Ann Lehman Erichsen), Sharing Economy 2015

²⁶ Platformøkonomi – lovgivningsmæssige udfordringer og fagbevægelsens løsningsforslag. LO. 3. maj 2016

²⁷ Strategi for vækst igennem deleøkonomi, regeringen, 10. oktober 2017

²⁸ <https://da.wikipedia.org/wiki/Dele%C3%B8konomi>

USA: Deleøkonomien er den hurtigst voksende sektor af økonomien	Konsulentfirmaet PricewaterhouseCoopers (PwC) estimerede i 2014, at fem deleøkonomiske segmenter havde globale indtægter af ca. \$ 15 mia. i 2014 med potentiale til at nå \$335 mia. inden 2025 ²⁹ . De fem segmenter medtaget i undersøgelsen er overnatninger, debiler, finansiering, vikarbureauer samt musik- og videostreaming. Mere end 4 pct. af befolkningen i USA har haft indkomst som udbydere i platformøkonomi mellem 2012-15. Den kumulative deltagelse er blevet 47 gange større i løbet af tre år, og gør dermed den deleøkonomiske sektor til den hurtigst voksende sektor af økonomien ³⁰ . 42 pct. af amerikanerne (86 mio. personer) har benyttet mindst en deleøkonomisk tjeneste i 2016 ³¹ .
USA: 8 pct. tjener penge som udbyder på online platforme	En ny undersøgelse ³² fra november 2016 estimerer, at 8 pct. af USA's befolkning tjener på at udbyde tjenester osv. på online platforme i 2016. 18 pct. har indkomst fra at sælge (brugte) varer online.
EU: 28 mia. Euro i 2015	EU-Kommissionens meddelelse ³³ fra juni 2016 beskriver det samlede forbrug af deleøkonomiske tjenester som værende på 28 mia. euro i 2015. Det vurderes, at deleøkonomien i fremtiden kan bidrage med 160-572 mia. euro til den europæiske økonomi.
EU: 17 pct. har brugt deleøkonomiske platforme	Udbredelsen af deleøkonomi i EU i 2016 er af Flash Eurobarometer estimeret til, at 17 pct. mindst én gang har brugt deleøkonomiske platforme som aftager og ca. 5 pct. som udbyder. Ifølge undersøgelsen er udbredelsen mindre i Danmark (14 pct.) end EU-gennemsnittet (17 pct.) ³⁴ .
190 mio. europæere anvender P2P platforme	McKinsey's studie fra 2016 finder, at 162 mio. personer i Europa og i USA (eller 20-30 pct. af arbejdsstyrken) engagerer sig i en eller anden form for freelance eller midlertidigt arbejde ³⁵ . Et nyere studie fra Kommissionen finder, at 190. mio. EU-borgere i de 28 EU-lande bruger 28 mia. euro hvert år på online platforme, der formidler transaktioner mellem privatpersoner. Denne undersøgelse er fra 2017 og fokuserer på forbrugerforhold på online peer-to-peer platformmarkeder. ³⁶
Eurostat data 2017 om peer-to-peer overnatning og transport	Den hidtil mest robuste survey om udbredelsen af deleøkonomi blev gennemført i forbindelse med den EU-harmoniserede 'ICT usage in households and by individuals 2017'. Undersøgelsen estimerer, at én ud af seks EU-borgere benyttede internettet til at leje overnatning fra andre privatpersoner i 2017. 8 pct. af EU-borgere anskaffede eller delte transportmulighed med andre privatpersoner i 2017 ³⁷ .
Alder gør en forskel	Mens online køb af peer-to-peer overnatning er mere udbredt blandt de 25-54 årige (22 pct.), køb af transporttjenester fra andre privatpersoner er mest populær blandt de yngre borgere (14 pct. af de 16-24 årige).

²⁹ PricewaterhouseCoopers. "The sharing Economy." April 2015.

³⁰ JP Morgan Chase & Co. Paychecks, Paydays, and the Online Platform Economy

³¹ TIME/Bursten Marsteller/Aspen Institute

³² PEW Research November 17, 2016. Gig Work, Online Selling and Home Sharing

³³ European Commission, A European agenda for the collaborative economy (Brussels: EU, 2016), COM (2016) 356 final.

³⁴ Flash Eurobarometer 438. June 2016. *The use of collaborative platforms*

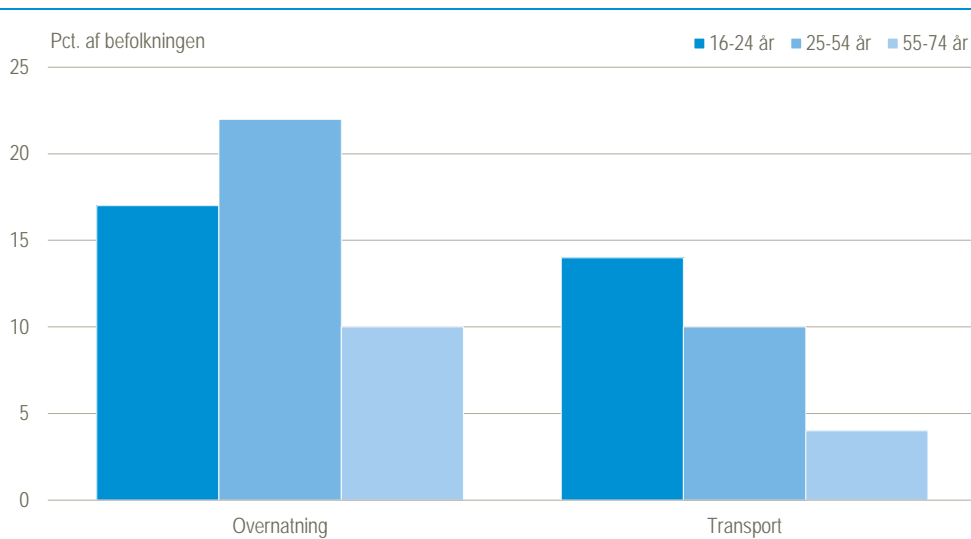
³⁵ McKinsey, Oct. 2016 *Independent work: Choice, necessity, and the gig economy*

³⁶ Explanatory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets,

³⁷ Data trukket fra Eurostat database 'Digital economy and society'.

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/>

Figur 4 Online køb af overnatning og transport i EU fordelt på alder, 2017

Kilde: Eurostat

1.5. Målinger af udbredelsen af deleøkonomi i Danmark

Tredobling af brugere fra 2014 til 2015

Nordea har undersøgt udbredelsen af deleøkonomien gennem de sidste to år. Fra 2014 til 2015 er antallet af brugere tredoblet. I alt har 9 pct. af befolkningen benyttet deleøkonomiens platforme, og en tredjedel af brugerne har benyttet platformene som udbydere.³⁸ Nordeas undersøgelse finder, at udbredelsen af deleøkonomien i Danmark er på cirka samme niveau som i Norge og Sverige, dvs. hver tiende deltager i deleøkonomien.

Udbud og køb af overnatninger

Statistikken om danskernes it-vaner 2015³⁹ er den første omfattende undersøgelse af befolkningens deltagelse i deleøkonomien fra Danmarks Statistik. Undersøgelsen dokumenterer, at hver tiende køber privat overnatning på internettet. Ca. 3 pct. af befolkningen udlejer deres lejlighed, sommerhus mv. til andre personer.

Hver tiende bruger deleøkonomiske tjenester i 2016

En anden undersøgelse, gennemført i marts 2016 af Dansk Erhverv finder, at næsten en ud af ti voksne danskere har brugt en deleøkonomisk tjeneste. Undersøgelsen konkluderer endvidere, at der er stort potentiale for yderligere vækst i deleøkonomien, idet de fleste ikke-brugere slet ikke har overvejet muligheden for at bruge deleøkonomiske tjenester. Det vil sige, at der ikke er tale om et bevidst fravalg, men mere 'uvidenhed' eller 'uopmærksomhed'.

Mindre udbredelse i Danmark end i flere andre EU-lande

Denne konklusion synes at være understøttet af Europa Kommissionens Flash Eurobarometer⁴⁰ fra marts 2016, der estimerer, at 42 pct. af danskerne over 15 år aldrig har hørt om deleøkonomiske platforme, mens yderligere 44 pct. har hørt om deleøkonomiske platforme, men aldrig besøgt dem. Andelen, der mindst en gang har betalt tjenester på deleøkonomiske platforme, er estimeret til 14 pct. i Danmark. EU-gennemsnittet er anslået til 17 pct.

First P2P og senere også B2B platforme

En opgørelse fra starten af 2017 estimerede, at der på det tidspunkt eksisterede ca. 140 digitale platforme, der har en formidlerrolle og agerer i Danmark, heraf godt halvdelen af dansk oprindelse. En udefineret delmængde af dem kan kaldes dele-

³⁸ Ann Lehmann Erichsen (Nordea) *Deleøkonomi 2015*.

³⁹ It-anvendelse af befolkningen 2015. Tema: *Deleøkonomi: Hver tiende køber privat overnatning*. Danmarks Statistik. 25. nov. 2015, Nyt nr. 560

⁴⁰ Flash Eurobarometer 438. June 2016. *The use of collaborative platforms*

økonomiske platforme.⁴¹ En optælling fra 2015 estimerer, at der var ca. 7.500 deleøkonomiske platforme på verdensplan.⁴² Mens de første platforme primært henvendte sig til privatpersoner, er der nu flere platforme, der retter sig mod deleøkonomiske aktiviteter mellem virksomheder.

DI's undersøgelse af B2B deleøkonomiens potentiale

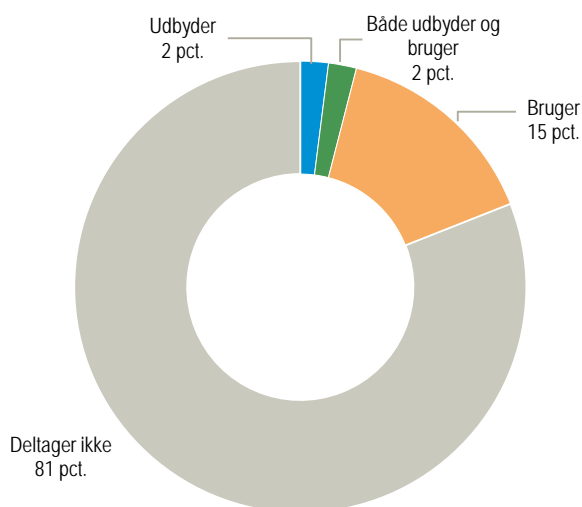
De fleste eksisterende målinger omhandler som nævnt borgernes brug af deleøkonomiske tjenester. Et eksempel på en af de få undersøgelser, der sætter fokus på udbredelsen af deleøkonomi blandt virksomheder (B2B forretningsmodellen), er en analyse fra Dansk Industri (marts 2016)⁴³.

Dansk Industri konkluderer, at deleøkonomiens potentiale er stort, idet knap 30 pct. af medlemsvirksomhederne har overskudskapacitet af maskiner og bygninger. Det er dog kun 26 pct. af denne overskudskapacitet, der i dag deles med andre virksomheder.

På samfundsplan skønnes et potentielt løft i BNP på knap 1,7 mia. kr. og derved et løft i forbrugernes disponible indkomst på godt 1 mia. kr.

Wilke 2015 Wilke har for Erhvervsstyrelsen lavet en kortlægning af deleøkonomiens omfang⁴⁴. I undersøgelsen estimeres det, at 14 pct. af danskerne var aktive i deleøkonomien i 2015, og at der er flere, der benytter sig af deleøkonomiske tjenester, end der udbyder dem, mens 5 pct. er både udbydere og brugere.

Figur 5 Hver femte dansker deltager i deleøkonomien i 2017

Kilde: NYT nr. 266 fra Danmarks Statistik

DST tal fra 2017 Danmark Statistiks seneste opgørelse bekræfter, at deleøkonomiske aktiviteter bliver mere udbredt. Undersøgelsen fra foråret 2017 dokumenterer, at 19 pct. af befolkningen - eller hver femte dansker - er aktiv i deleøkonomien. Det svarer til ca. 800.000 personer mellem 16-74 år. Der er mere end fire gange så mange brugere (17 pct.) end udbydere (4 pct.), mens ca. 2 pct. af danskere både udbyder og aftager deleøkonomiske tjenester.⁴⁵

⁴¹ Erhvervsministeriet kortlægger platformøkonomien i Danmark 10.1.2017 <http://em.dk/nyheder/2017/01-10-platformsokonomi>.

⁴² Compare and Share, "What we know about the Global Sharing Economy", marts 2015.

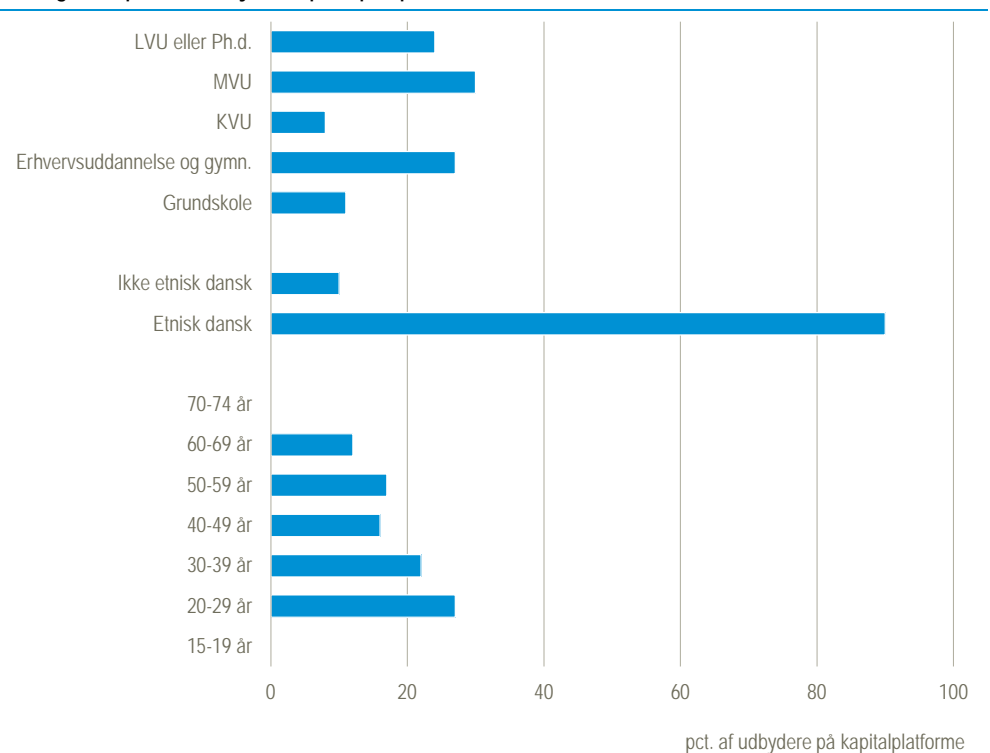
⁴³ Dansk Industri, september 2016. *Deleøkonomi blandt virksomheder kan øge velstanden med 1,7 mia. kr.*

⁴⁴ Deleøkonomiens udbredelse blandt danskerne, Wilke, 2015. Udarbejdet for Erhvervsstyrelsen.

⁴⁵ NYT nr. 266 fra Danmarks Statistik.

- Køb af overnatning er mest populær* Det er især populært at leje eller bytte bolig, sommerhus eller værelse online fra andre privatpersoner: hver tiende har fundet overnatning på den måde i løbet af det sidste år. 7 pct. købte eller delte transport fra eller med andre. Endeligt er der 4 pct., der købte kortvarige tjenester fra andre personer vha. internettet. Det kan fx være rengøring, havearbejde, børnepasning eller lektiehjælp. Ca. 3 pct. af befolkningen udlejer deres bolig mv. via internettet i 2017.
- FAOS' undersøgelse 2017* En undersøgelse⁴⁶ gennemført af Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (FAOS) på Sociologisk Institut i Københavns Universitet, anvendte data indsamlet i Danmarks Statistiks arbejdskraftundersøgelse til at estimere udbud af tjenester på arbejdsplatforme eller overnatning på digitale kapitalplatforme.
- Kun få udbydere på digitale platforme* FAOS' analyse viser, at digitale platforme fortsat er et begrænset fænomen på det danske arbejdsmarked. I alt 2,4 procent af danskere i alderen 15-74 år – svarende til 100.000 danskere – har tjent penge via en platform det seneste år. Én procent af danskerne har tjent penge via en arbejdsplatform – fx Upwork eller Worksome. 1,5 procent har tjent penge via en kapitalplatform eksempelvis Airbnb.

Figur 6 Demografisk profil af udbydere på kapitalplatforme

Kilde: FAOS Forskningsnotat 157. Værdierne er baseret på en vægtet stikprøve. Estimerne er behæftet med betydelig usikkerhed grundet lille base. Tal med baser under 4.000 vises ikke.

- Profilering af udbydere på hhv. arbejds- og kapitalplatforme* Det er forskellige grupper af danskere, som tjener penge via arbejdsplatforme og kapitalplatforme. Meget få bruger begge typer platforme. Blandt de danskere, der tjener penge via arbejdsplatforme, er der en overrepræsentation af unge, lavtlønnede, lavtuddannede, ledige, danskere med anden etnisk baggrund end dansk samt midlertidigt ansatte. Blandt de danskere, der tjener penge via kapitalplatforme, er der en overrepræsentation af højtuddannede og højtlønnede samt en mere jævn aldersprofil end på arbejdsplatformene.
- Deleøkonomiens vækstpotentiale* DREAM har for Erhvervsministeriet analyseret, hvilken effekt deleøkonomi kan have på samfundets samlede velstand. Analysen viser, at hvis danskerne i højere

⁴⁶ Anna Ilsøe & Louise Weber Madsen, Digitalisering af arbejdsmarkedet -Danskernes erfaring med digital automatisering og digitale platforme, FAOS Forskningsnotat 157, september 2017

grad vælger deleøkonomiske løsninger på de tre områder samkørsel, delebiler og privat boligudlejning, vil det have en positiv effekt på samfundsøkonomien i form af øget BNP og velfærdsgevinst for forbrugerne. Under forudsætning af, at efterspørgslen efter de ovennævnte tre tjenester stiger med 1 mia. kr. hver især, estimeres BNP til at stige med mellem ca. 200-300 mio. kr. for henholdsvis samkørsel, delebiler og privat boligudlejning⁴⁷.

Opsummering Målinger af deleøkonomiens udbredelse i Danmark er opsamlet i vedlagte tabel, hvor procentandele refererer til procent af befolkningen. Tallene kan dog ikke direkte sammenlignes af flere væsentlige grunde. For det første anvendes der forskellige definitioner og spørgsmålsformuleringer. For det andet er undersøgelsesernes grundpopulation ikke ens, da nogle studier spørger borgere mellem 16-89 år og andre spørger en mindre bred befolkningsgruppe. Hertil kommer, at stikprøvestørrelsen varierer fra ca. 1.000 gennemførte besvarelser til ca. 14.000.

Danskere bliver fortsat mere aktive i deleøkonomien

På trods af forskellene i opgørelsesmetoden kan man ikke være i tvivl om det billede, som resultaterne indikerer: stigende udbredelsen af deleøkonomien, målt som udbredelse både blandt aftagere og udbydere.

Tabel 4. Forskellige målinger af deleøkonomiens udbredelse i Danmark

Undersøgelse	Estimering - aftagere	Estimering - udbydere	År
Nordea ¹	2 pct.	1 pct.	2014
Nordea ¹	6 pct.	3 pct.	2015
Danmarks Statistik ²	10 pct.	3 pct.	2015
Wilke ³	14 pct.		2015
EU ⁴	14 pct.		2016
Dansk Erhverv ⁵	8 pct.		2016
FAOS ⁶	-	2,4 pct.	2017
Danmarks Statistik ⁷	17 pct.	4 pct.	2017

1: Har du deltaget i deleøkonomien inden for de seneste 6 måneder? Med internettets udbredelse er mange begyndt at leje og/eller udleje/dele/bytte deres ting og tjenester til andre forbrugere. Det kaldes deleøkonomi. Det kan være leje af/udlejning af bolig, bil, tøj med mere. Eksempler på aktører er AirBnB, GoMore, Uber og Resecond.

² Køber eller sælger privat overnatning via internettet (målt i undersøgelsen 'It-anvendelse i befolkningen 2015)

³ Har enten købt, lejet, byttet med andre privatpersoner eller solgt, udlejet til en anden privatperson eller til en virksomhed.

⁴ Har besøgt deleøkonomiske platforme og har købt mindst en deleøkonomiske tjeneste

⁵ Bruger en deleøkonomisk tjeneste (eksempelvis samkørsel/befordring eller leje af privatbolig).

⁶ Har du tjent penge ved ... at udføre arbejdsopgaver eller ved at udleje din ejendom eller dine ejendele gennem hjemmesider eller apps – eksempelvis via Uber eller Airbnb?

⁷ Køber eller sælger privat overnatning, transport eller kortvarige tjenester (målt i undersøgelsen 'It-anvendelse i befolkningen 2017)

1.6. Konklusion

Mangel på fælles definition begrænser estimering

Der findes ikke en international harmoniseret, fælles definition af deleøkonomi og dermed heller ikke en ensartet definition, som anvendes af danske myndigheder. Fortolkningen af deleøkonomi er på den baggrund ligeledes under udvikling. Eksisterende målinger af deleøkonomiens udbredelse og betydning kan af sagens natur ikke direkte sammenlignes. Som det fremgår af opsummeringen i Tabel 4 varierer eksisterende estimater afhængigt af, hvilken afgrænsning, de anvender.

⁴⁷ Deleøkonomien i Danmark. Kortlægning af deleøkonomiens omfang i Danmark og økonomisk virkning af øget udbredelse af deleøkonomiske tjenester, 2017.

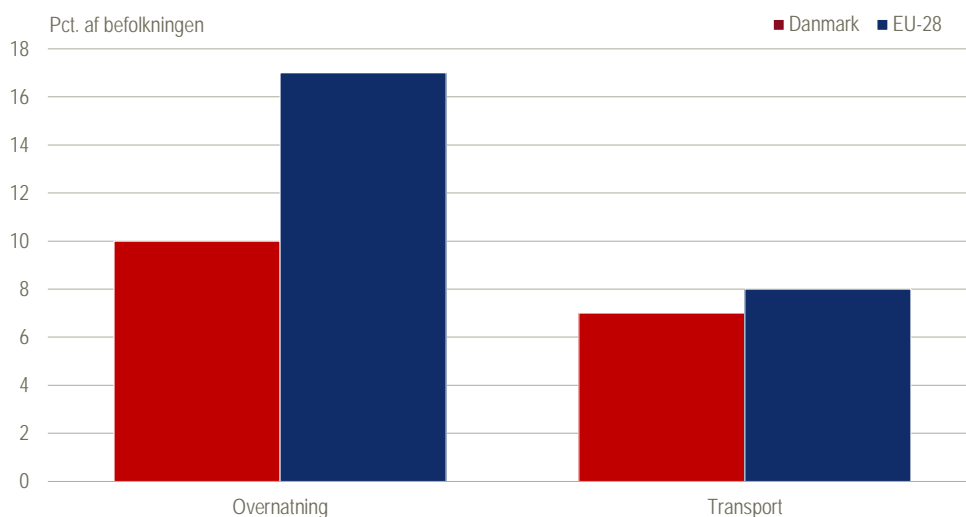
Stigende deltagelse i deleøkonomien

En tendens er dog tydelig: deleøkonomiske aktiviteter er i vækst både uden for og inden for landets grænser.

Internationale sammenligninger

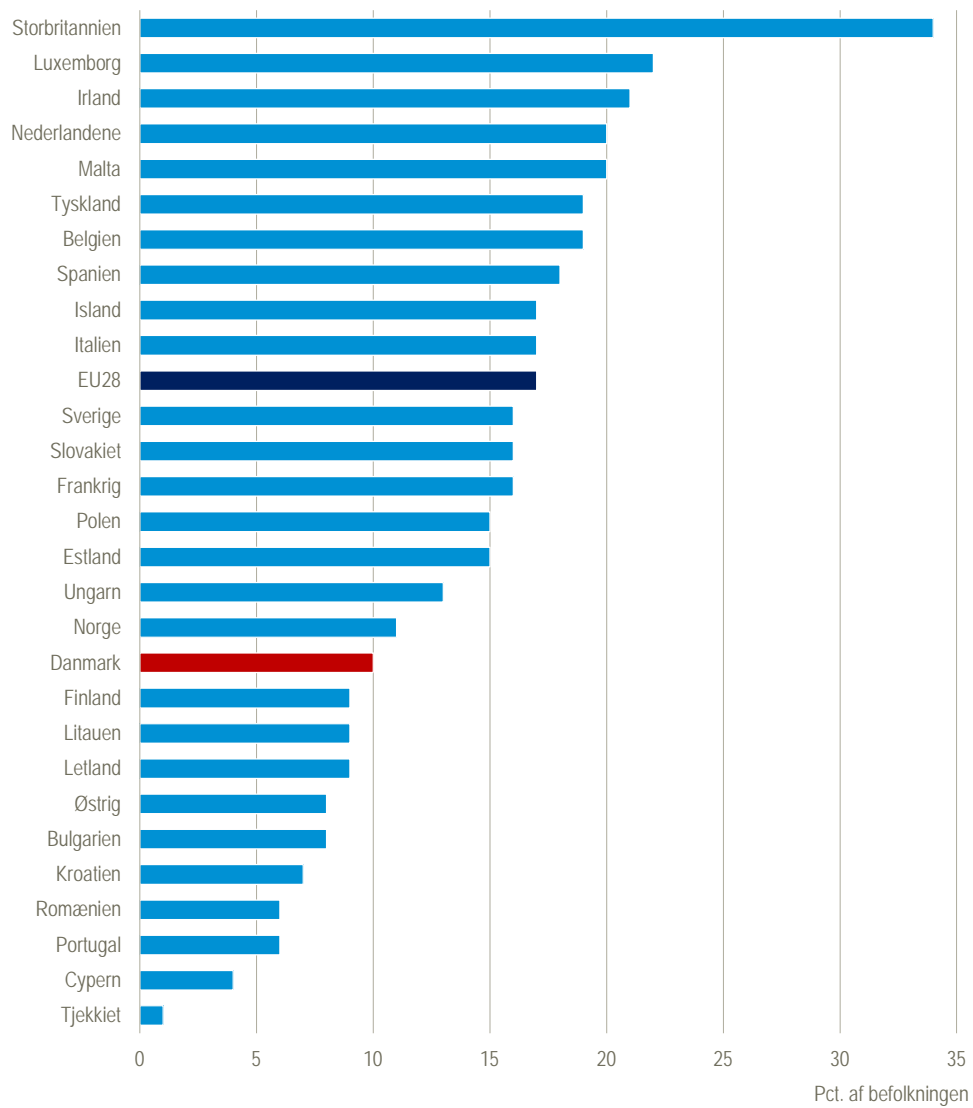
Udbredelsen af deleøkonomi i Danmark er væsentligt mindre end i Storbritannien både med hensyn til køb af overnatning og transport. De danske tal ligger under EU-gennemsnittet for begge områder. Danskernes køb af peer-to-peer overnatning er væsentligt lavere end EU-gennemsnittet, hvorimod forskellen kun er lille for køb af transporttjenester.

Figur 7 Online køb af peer-to-peer overnatning og transport, Danmark og EU, 2017

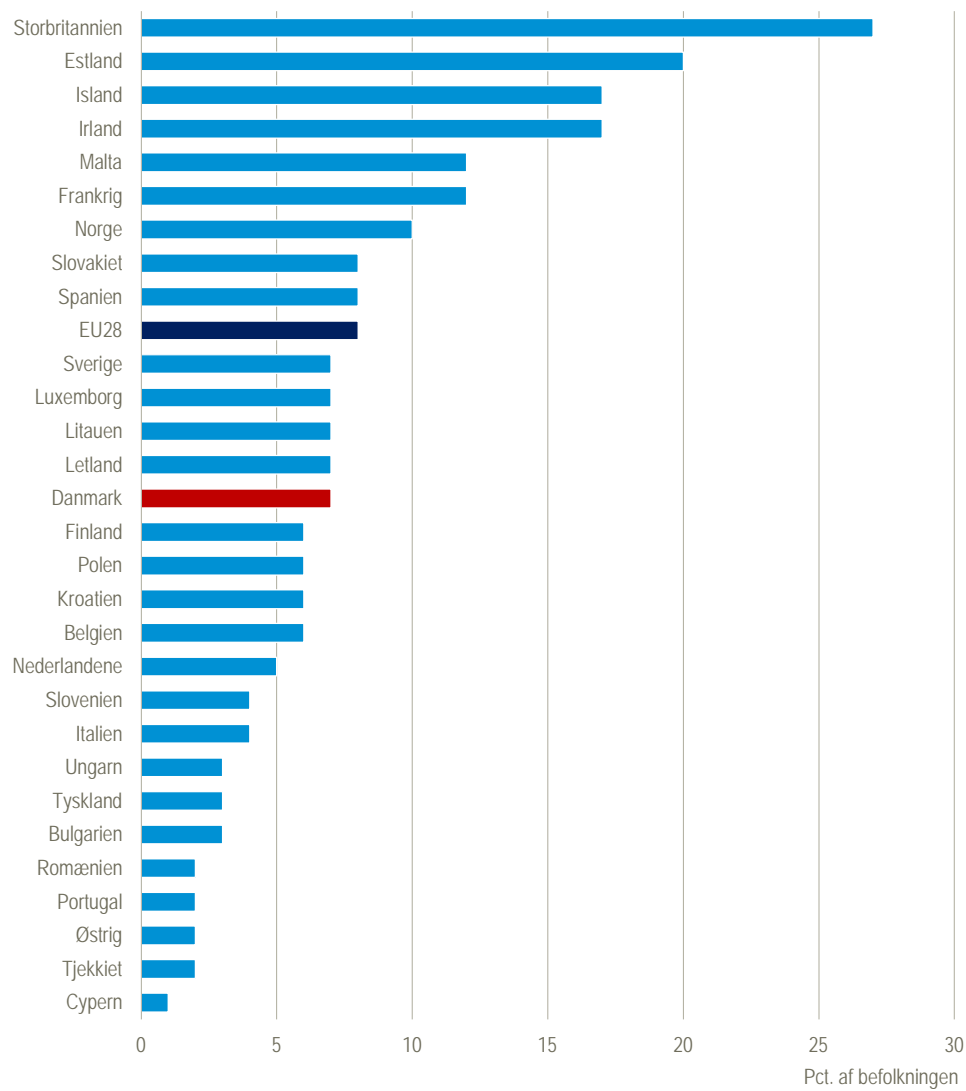
Kilde: Eurostat

Figur 8 Køb af overnatning fra andre privatpersoner, 2017

Kilde: Eurostat

Figur 9 Køb af transport fra andre privatpersoner, 2017

Kilde: Eurostat

2. Statistisk afgrænsning af deleøkonomien

*Behov for mere viden
bringer behov for
statistisk afgrænsning*

Som det fremgår af kapitel 1, er deleøkonomi et begreb, som har fået en mere og mere central rolle i den politiske og samfundsmæssige debat i de seneste år, men som dels ikke er entydigt defineret, dels udvikler sig dynamisk i form og indhold, og dermed kan italesættes ud fra en række forskellige kriterier.⁴⁸ Af samme årsag understøttes debatten ikke af officielle statistikker om deleøkonomiens omfang. Såfremt deleøkonomi skal indgå i den fremtidige officielle statistiske dækning af de samfundsøkonomiske aktiviteter, er det nødvendigt at få etableret en (international) officiel afgrænsning af begrebet, som vil være operationel ift. en statistisk belysning.

*Afgrænsning ved hjælp af
vigtigste kendetegn?*

En pragmatisk måde at foretage en afgrænsning af deleøkonomien er at fokusere på at identificere karakteristiske elementer i deleøkonomien, i stedet for at etablere en holistisk definition, og ad den vej identificere væsentlige facetter af de deleøkonomiske aktiviteter. Denne fremgangsmåde vil passe godt ind i en statistisk afgrænsning af deleøkonomiske aktiviteter. En mere operationel definition vil være nyttig for at kunne estimere deleøkonomiens omfang og betydning. Kriteriet for den valgte afgrænsning skal også indeholde aspektet vedr. mulig international sammenlignelighed af de opnåede resultater.

*Udgangspunkt: EU's
definition*

Til at illustrere den manglende præcision i de hidtidige afgrænsninger og understrege de vigtigste bærende elementer i en mulig definition, tager vi udgangspunkt i EU Kommissionens beskrivelse af begrebet "collaborative economy"⁴⁹:

What is the collaborative economy?

For the purposes of this Communication, the term "collaborative economy"⁵⁰ refers to business models where activities are facilitated by collaborative platforms that create an open marketplace for the temporary usage of goods or services often provided by private individuals. The collaborative economy involves three categories of actors: (i) service providers who share assets, resources, time and/or skills – these can be private individuals offering services on an occasional basis ('peers') or service providers acting in their professional capacity ("professional services providers"); (ii) users of these; and (iii) intermediaries that connect – via an online platform – providers with users and that facilitate transactions between them ('collaborative platforms'). Collaborative economy transactions generally do not involve a change of ownership and can be carried out for profit or not-for-profit.⁵¹

Ud fra denne definition kan man udtrække følgende fem elementer, som kan medvirke til at karakterisere og afgrænse begrebet deleøkonomi: Aktører, transaktionskanaler, transaktionsobjekter, transaktionernes juridiske karakter/relation samt transaktionens formål. Hvert element beskrives i de følgende afsnit.

2.1. Aktører

Teoretisk set kan både privatpersoner, virksomheder og den offentlige sektor agere som aktører og enten som udbyder eller aftager deltage i deleøkonomiske akti-

⁴⁸ Wikipedia indleder artiklen om sharing economy således: "Sharing economy is an umbrella term with a range of meanings, often used to describe economic and social activity involving online transactions"

⁴⁹ COM (2016) 356.

⁵⁰ The term collaborative economy is often interchangeably used with the term 'sharing economy'. Collaborative economy is a rapid evolving phenomenon and its definition may evolve accordingly.

⁵¹ Collaborative economy services may involve some transfer of ownership of intellectual property.

viteter. Tabel 1 skitserer mulige forretningsmodeller, hvor de tre udbyder- og aftagertyper kombineres.

Tabel 5 Udbydere og aftagere i deleøkonomiske transaktioner

Udbyder Aftager	Private personer (P)	Virksomheder (B)	Offentlig sektor (G)
Private personer (P)	P2P	B2P	G2P
Virksomheder (B)	P2B	B2B	G2B
Offentlig sektor (G)	P2G	B2G	G2G

I den hidtidige debat omkring deleøkonomiske aktiviteter har der været fokus på transaktioner mellem privatpersoner (P2P) formidlet via digitale platforme som det innovative element i deleøkonomien. Transaktioner mellem privatpersoner, som ikke nødvendigvis har en forudgående relation, åbner på den ene side op for nye modeller og anvendelse af eksisterende ressourcer, men udgør på den anden side også en betydelig statistisk måleudfordring, da frekvens og omfang er vanskeligt at opfange ud fra de traditionelle datakilder såsom erhvervsstatistiske surveys eller anvendelsen af administrative kilder, herunder momsindberetninger eller e-Indkomst.

Virksomheder er dog også aktive i deleøkonomien, både som udbydere og forbrugere, men ikke mindst som formidlere af transaktioner mellem private. Firmaer kan fx benytte private hjem formidlet via Airbnb til forretningsrejsende (P2B). Omvendt udbyder hoteller også overnatning via Airbnb til privatpersoner (B2P). En af udfordringerne i den dynamiske udvikling af deleøkonomiske tjenester er, at deleøkonomiske forretningsmodeller, som viser sig succesfulde, ofte vil ændre karakter og omfang og udvikle sig til mere gængse forretningsaktiviteter, som kan vanskeliggøre en statistisk afgrænsning i forhold til andre forretningsmodeller. Airbnbs udvikling fra AirBed & Breakfast til Airbnb med en markedsværdi på 31 mia. US\$ (marts 2017) illustrerer på en og samme tid potentialet i deleøkonomiske aktiviteter og sammensmeltningen imellem begrænsede, 'lokale' P2P aktiviteter og markedsorienterede globale aktiviteter organiseret i stordrift.⁵²

I Danmark har Erhvervsstyrelsen i januar 2017 offentliggjort en oversigt med 140 "platforms virksomheder", hvoraf en del af dem er deleøkonomiske. På samme måde som selve begrebet "deleøkonomi" er yderst diffust defineret, så er Erhvervsstyrelsens afgrænsning af "platformsvirksomheder" også meget bredt formuleret:

*"Denne liste viser digitale virksomheder, der har det tilfælles, at de er kommercielle og ikke-kommercielle forretningskoncepter, hvor forbrugere og/eller virksomheder låner, køber og sælger (brugte) varer, bytter eller lejer produkter eller sælger/køber tjenesteydelser af/til hinanden gennem internetbaserede platforme."*⁵³

En umiddelbar samkøring med Danmarks Statistiks registre viser, at 85 virksomheder kan genfindes, og at de tilsammen har en omsætning på ca. 183 mio. kr. i

⁵² See Wikipedia for gennemgang af Airbnbs historie

⁵³ <http://em.dk/nyheder/2017/01-10-platformsokonomi>

omsætning og beskæftigede ca. 450 ansatte i 2016. Dette resultat understreger, at de ”deleøkonomiske” virksomheder i Danmark stadig er af beskedent omfang – og dermed kun sjældent vil indgå i Danmarks Statistiks erhvervsstatistikker. Derudover er virksomheder bredt branchemæssigt klassificeret – fra industri over handel og it tjenester til rengøring, hvilket yderligere vanskeliggør en fokuseret belysning af deleøkonomiske virksomheder i Danmark.

For en god ordens skyld skal det bemærkes, at platformsvirksomhedens omsætning kun kan være en indikation for størrelsen af de transaktioner, virksomheden formidler. Omfanget af transaktionerne på disse platforme vil være mange gange højere, end den omsætning, der registreres for platformsvirksomheden.

”DAC deleby”, som ledes af Dansk Arkitektur Center, er et eksempel på deleøkonomiske aktiviteter med deltagelse fra offentlige aktører. Partnerskabet bringer kommuner, virksomheder, organisationer og borgere sammen om at udvikle og udbrede deleøkonomiske forretningsmodeller i en række udvalgte ’delebyer’ i Danmark.

Forslag til afgrænsning vedrørende aktører

Det foreslås i en indledende fase at fokusere på P2P aktiviteter, som må karakteriseres som et innovativt element i deleøkonomien, og som derfor kun i beskedent omfang dækkes af eksisterende statistiske opgørelser. Disse aktiviteter sker primært via specialiserede platforme, se også nedenfor, hvorfor en dedikeret undersøgelse af disse platforme og deres forretningsmodeller må anses for at være et vigtigt element i beskrivelsen af deleøkonomien i en første fase.

2.2. Transaktionskanaler

Deling eller salg af ejendele, transport mv. mellem privatpersoner eller formidlet via fx et udlejningsfirma er ikke et nyt fænomen. Danskerne har i mange år byttet eller udlejet sommerhus, solgt brugte ting osv. Før udbredelsen af digitale platforme blev udbydere og aftager ’matchet’ på gammeldags maner off-line via opslagstavler i supermarkeder, avisannoncer, etc. De nye digitale platforme har en meget større rækkevidde og gennemslagskraft end tidligere anvendte kanaler, bl.a. fordi de ikke er geografisk bundet til et bestemt område, men i princippet henvender sig til et globalt marked, samt kan tilgås digitalt fra brugernes lokalitet. Ikke desto mindre er det fortsat relevant at opdele formidling af deleøkonomiske aktiviteter på tre dele. Resultater fra Danmarks Statistiks undersøgelse af It-anvendelse i befolkningen viser, at en væsentlig andel af deleøkonomiske transaktioner finder sted uden for de specialiserede platforme, jf. tabel 2.

Tabel 6 Brug af specialiserede platforme vs. andre hjemmesider fx Facebook

Hvordan kontakter man udbyderne?	Pct. af aftagerne af de enkelte tjenester			
	Overnatning	Transport	Ting	Opgaver
A. Gennem specialiserede platforme	81	80	41	54
B. Gennem andre hjemmesider fx soc. medier	28	26	77	57
Både A og B	9	6	18	12
Kun A	72	74	23	42
Kun B	19	20	59	45

Kilde: Danmarks Statistik, It-anvendelse i befolkningen 2017, n=4.333 personer mellem 16-74 år

Forslag til afgrænsning vedrørende transaktionskanaler

Det foreslås, at der i den første fase fokuseres på de aktiviteter, der foregår på de specialiserede platforme, for at få en større forståelse og indsigt i de deleøkonomiske dynamikker. Der er dog en risiko for en undervurdering af omfanget af de deleøkonomiske aktiviteter og også en risiko for eventuelle målefejl, da respondenterne muligvis ikke vil kunne udskille de forskellige platforme. Men på den anden side vurderes vanskelighederne med at afgrænse aktiviteter på de digitale platforme og dermed bedre udskille de aktiviteter, der gennemføres med økonomisk gevinst for øje (se efterfølgende), for at være så betydelige, at en afgrænsning til de specialiserede platforme vil være formålstjenligt i en første fase.

2.3. Transaktionsobjekter

Principielt kan alle varer, aktiver eller tjenester udveksles i en deleøkonomisk sammenhæng. Erhvervsstyrelsen opererer i forbindelse med identifikationen af dele- og platformøkonomien med følgende 8 hovedområder⁵⁴:

Tabel 7

Fysiske ting	Brugte artikler (børnetøj) fx viggaa.nu, tinyrebels.dk Selv-lavede eller selv-dyrkede varer (madvarer, kunstværk) Udlejning af ting (maskiner, festkjoler, børneudstyr) fx lejdet.dk
Plads	Privat overnatning / Ferie overnatning fx Homeaway, Airbnb.com Opbevaring fx urbanwinebox.com Parkering fx justpark.com Udlejning/deling af kontor/arbejdssted fx sharedesk.net
Transport	Persontransport – delebiler eller udlejning af private biler, privat taxakørsel fx letsgo.dk, greenmobility.com, Gomore.dk Transport af varer fx mover.dk
Services	Fysiske opgaver (rengøring, børnepasning) fx denlilletjeneste.dk Online opgaver (design af hjemmeside, lektiehjælp) fx guru.com
Penge	Crowdfunding fx Kickstarter, lendino.dk
Viden	Online kurser fx courser.org Peer-to-peer learning fx meet2talk.com

⁵⁴ Denne opdeling er inspireret af Jeremiah Owyangs såkaldte deleøkonomiske bikube (Collaborative economy honeycomb) www.web-strategist.com

	Khan Academy.org
Data	Fx oadaa.dk, data.kk.dk
Forsyning	Deling af wifi fx corp.fon.com

ONS, det britiske statistikkontor, foreslår i en første fase at koncentrere sig om følgende deleøkonomiske områder: 1) Property rental and access (fx overnatning, delebiler, værktøjer), 2) Peer-to-Peer services (fx samkørsel, serviceydelser såsom rengøring og børnepasning) og 3) Collaborative finance (fx crowdfunding).

Forslag til afgrænsning vedrørende transaktionsobjekter

I en dansk kontekst vil vi foreslå i en første fase at koncentrere den statistiske belysning på 3 hovedfelter: overnatning, transport samt tjenester (fx rengøring, børnepasning eller it-opgaver). Baseret på de hidtidige analyser af potentielle deleøkonomiske aktiviteter må disse områder vurderes til at være de mest udbredte og dermed også de aktiviteter, som kan have størst konsekvens for den samfundsmæssige udvikling i den nærmeste periode.

2.4. Transaktionernes juridiske karakter/relation

Selvom de eksisterende afgrænsninger også er vagt formuleret i forhold til spørgsmålet om skift i ejerskab i forbindelse med den deleøkonomiske transaktion, så er den generelle opfattelse, at der **ikke** sker en permanent ændring i ejerforholdet, men at der er tale om lån/leje eller midlertidig rådigheds- eller brugsret til objektet for transaktionen i en kortere, afgrænset tidsperiode, fx afgrænset rettighed til anvendelse af privatbolig til overnatning eller til en privatpersons tid i forbindelse med en tjenesteydelse.

Forslag til afgrænsning vedrørende transaktionernes juridiske karakter

For at kunne udskille de mere innovative, deleøkonomiske aktiviteter fra mere traditionelle transaktioner såsom handel med brugte ting, foreslås det at fokusere på de transaktioner, der er afgrænset til en midlertidig brugs- eller råderet over det formidlede (fx adgang til overnatning eller anvendelse af en persons tid). Det er vigtigt at understrege det midlertidige som et afgørende kriterium, idet der skal være tale om en yderst afgrænset periode for at adskille en deleøkonomisk aktivitet fra fx traditionel leasing af bil eller et ansættelsesforhold. I udgangspunktet kunne der opereres med timebaseret transaktionsperiode.

2.5. Transaktionernes formål

Deleøkonomiske transaktioner kan både foretages med det formål at få en økonomisk fortjeneste (salg eller udleje af ting eller færdigheder/tid) og uden økonomisk fortjeneste (gratis tjenester/varer). Det skal i den sammenhæng bemærkes, at udveksling (swap) af ting/ejendele eller tjenester betragtes som transaktioner med økonomiske fortjenester.

Forslag til afgrænsning vedrørende transaktionernes formål

I forhold til en statistisk måling, så er aktiviteter uden økonomisk fortjeneste vanskelige at måle og kvantificere, hvorfor vi foreslår i den første fase at fokusere på de aktiviteter, der foretages med det formål at få en økonomisk fortjeneste.

2.6. Konklusion

Som det fremgår af ovennævnte gennemgang, så er der ikke en klar, fælles afgrænsning af de faktorer, som kan indgå i en afgrænsning af deleøkonomien. Området er under konstant udvikling, hvor nye forretningsmodeller kommer til, og nye teknologiske løsninger udfoldes. Fortolkningen af deleøkonomien er på den baggrund ligeledes under udvikling. En endelig afgrænsning af deleøkonomiens indhold er derfor ikke mulig, men må revideres løbende. Det nedenstående forslag skal derfor forstås som en første afgrænsning, der skal testes i forbindelse med forskellige statistiske målinger i de kommende år.

En pragmatisk og realiserbar måde at tilgå afgrænsningen af deleøkonomien på vil derfor være at fokusere på at identificere karakteristiske og operationaliserbare elementer i deleøkonomien, i stedet for at etablere en holistisk definition, og ad den vej identificere væsentlige facetter af de deleøkonomiske aktiviteter. Denne fremgangsmåde vil kunne passe ind i den fremgangsmåde, som statistikkontorer ofte har anvendt i forbindelse med udarbejdelse af statistiske afgrænsninger af nye, dynamiske områder. Vi foreslår derfor, at der med denne tilgang som udgangspunkt foretages nedenstående afgrænsning af de væsentligste delelementer af deleøkonomien til brug for en fremtidig statistisk belysning.

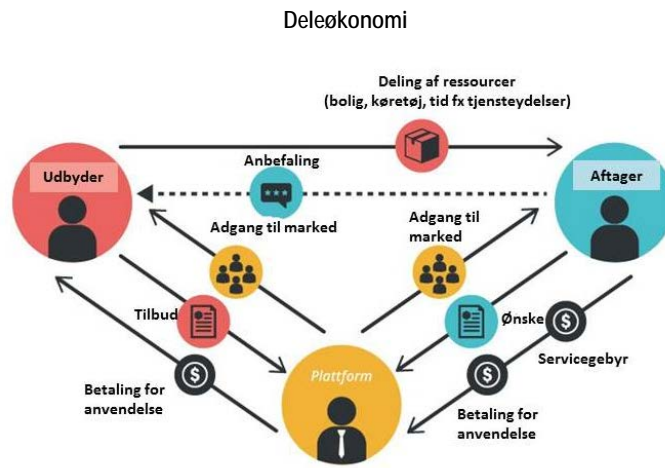
Forslag til afgrænsning

Deleøkonomien afgrænses i en første fase til at indeholde de aktiviteter, som gennemføres primært mellem P2P på specialiserede digitale platforme, hvor virksomheder agerer som formidlere. Af hensyn til kompleksiteten og mangfoldigheden i aktiviteterne, så afgrænses aktiviteterne til områderne overnatning, transport samt tjenester, der vurderes at være de områder, hvor der er størst aktivitet, og hvor deleøkonomien har størst indflydelse på samfundets måde at organisere adgangen til ydelser på. Anvendelsesret ('adgang til') anses i forhold til ejerskab for det bærende element, hvorfor kun de ydelser, der medfører en midlertidig rådighed over godet eller adgang til tjenesten, medtages. Endeligt medtages kun de transaktioner, der gennemføres med en økonomisk relation dvs. med betaling involveret.

Denne afgrænsning kan visualiseres ved hjælp af figur 10, hvor både udbyder eller ejer og efterspørger eller aftager er som udgangspunkt privatpersoner ⁵⁵.

⁵⁵ European Parliamentary Research Service, Briefing – European agenda for the collaborative economy

Figur 10. Deleøkonomiens aktører og transaktioner

Plattform: virksomheder som formidler kontakten mellem udbyder og efterspørger

3. Deleøkonomiens betydning for eksisterende statistikker

3.1 Introduktion

Deleøkonomiske transaktioner er ofte transaktioner mellem privatpersoner og udvisker dermed de konventionelle grænser mellem 'forbruger' og 'producent'. Ligeledes bliver forskellen mellem 'forbrug' og 'investering' mindre distinkt.

Eksisterende statistiske målesystemer er i sagens natur ikke designet til at identificere, måle og klassificere de aktiviteter, der karakteriserer de 'nye, innovative' forretningsmodeller baseret på deleøkonomiske platforme. Dette medfører en risiko for målefejl primært i form af underestimering. Turismestatistikken har formentlig den største udfordring, men andre statistikker er også berørt.

Ifølge de første forsøg på målinger er deleøkonomien stadig i sin spæde opstart og vil derfor kun i begrænset omfang påvirke de fleste nuværende statistikker med undtagelse af turismestatistikken, som ovenfor nævnt. De fleste eksperter forventer dog, at deleøkonomien vil både vokse stærkt og sprede sig til mange områder i de kommende år, hvorfor det er vigtigt at adressere problemstillingen på nuværende tidspunkt.

3.2 Turisme

Privates udlejning af sommerhuse, huse, lejligheder, værelser mv. er den mest udbredte deleøkonomiske aktivitet blandt danskerne. 9 pct. af danskerne, dvs. over 400.000 personer, har købt overnatning fra andre privatpersoner i 2017 enten i Danmark eller i udlandet, og ca. 3 pct. (ca. 145.000 personer) har udlejet deres bolig eller sommerhus⁵⁶ via internettet.

Overnatningsstatistikkerne for hoteller mv., feriecentre, campingpladser, vandrerhjem, lystbådehavne og feriehuse opgør hver måned antallet af overnatninger inden for den kommercielle turistbranche. Overnatningsstatistikkerne er lovpligtige undersøgelser, der dækker samtlige overnatnings-virksomheder over en vis størrelse.

Der er efterhånden en række analyser om omfanget af Airbnb's aktiviteter i Danmark. De nyeste analyser fra HORESTA og organisationens nordiske søsterorganisationer indikerer, at den officielle turismestatistik er stærkt underestimeret. Et forsigtigt estimat er, at overnatningsstatistikken undervurderer overnatningstallene med ca. 5-6 procent, et tal som er højere, hvis man kun kigger på geografisk afgrænsede områder, fx København, hvor antallet af private udlejninger antages at være betydeligt højere.

3.3 Nationalregnskab

Effekten afhænger af flere faktorer

Nationalregnskabet har med udgangspunkt i OECD-artiklen *Measuring GDP in a Digitalised Economy*⁵⁷ gennemført en række indledende undersøgelser vedr. den nationalregnskabsmæssige dækning af deleøkonomien. Artiklens hovedkonklusion er, at der konceptuelt ikke er nogle problemer i nationalregnskabets manualer (SNA2008/ESA2010) i forhold til at opfange effekten af deleøkonomien. Til gengæld kan der være nogle målemæssige problemer eksempelvis i forhold til at definere om en aktivitet er erhvervmæssig, herunder hvad der er omkostninger og hvad der er (ikke-deklareret) fortjeneste. Derudover kan det være problematisk at

⁵⁶ It-anvendelse i befolkningen 2017. Danmarks Statistik. *Hver femte dansker deltager i deleøkonomien.*

⁵⁷ Nadim Ahmad, Paul Schreyer, OECD, 17 June 2016

indhente oplysninger fra især udenlandske deletjenester, der er anvendelige til statistisk brug.

Der laves ikke nogen eksplicite opgørelser af deleøkonomien i nationalregnskabet. Som det beskrives nedenfor vil den i høj grad være fanget af de nuværende beregninger.

Effekten afhænger af flere faktorer

Hvis en virksomhed har en deletjeneste og samtidig ejer de varer og tjenester den udbyder, adskiller den statistiske dækning i nationalregnskabet sig ikke fra dækningen af traditionelle udlejningsvirksomheder.

Effekten på BNP af deleøkonomiske tjenester, der udbydes af privatpersoner, afhænger af en række faktorer, bl.a. om formidlingstjenesten er dansk eller udenlandsk og om produktionen hos udbyderen antager en erhvervmæssig karakter, dvs. om aktiviteten kan sidestilles med et arbejde, eller ej.

Betalingen for deleøkonomiske tjenester kan splittes op i to dele: en betaling til udbyderen af formidlingstjenesten og en betaling til udbyderen af varen/tjenesten.

Ejerskabet af formidlingstjenesten afgør hvordan betalingen til formidlingstjenesten påvirker BNP. Hvis formidlingstjenesten er dansk sker der en stigning i produktionen i branchen for formidlingstjenester og dermed BNP. Hvis den derimod er udenlandsk ejet, øges importen af formidlingstjenester, hvilket har en negativ påvirkning på BNP.

Såfremt en privat aktørs aktivitet på en deletjeneste antager en erhvervmæssig karakter, falder aktiviteten inden for det, der benævnes 'produktionsgrænsen', og skal derfor tælles med som produktion i nationalregnskabet⁵⁸. Såfremt aktiviteten ikke er deklareret, laves der et tillæg for ikke-deklareret aktivitet i den relevante branche. Hvis det ikke har et omfang, så der er tale om en erhvervmæssig aktivitet vil produktionen og privatforbruget ikke blive påvirket. Årsagen til dette er, at når en vare/tjeneste udbydes, stiger forbruget hos én forbruger, mens det falder hos en anden.

Det er vanskeligt at måle deleøkonomiens samlede BNP-påvirkning. Når en deletjeneste giver anledning til øget produktion i en eller flere brancher, vil brugen af deleøkonomiske tjenester, isoleret set, bidrage positivt til BNP. Tages der højde for den substitutionseffekt der sker når folk eksempelvis rejser med GoMore i stedet for at tage toget eller lejer et sommerhus gennem AirBnB i stedet for gennem et traditionelt udlejningsbureau, er det vanskeligt at estimere den samlede effekt. Endnu en parameter, der vanskeliggør effektmålingen er, at priserne generelt er lavere, når de udbydes gennem deletjenester, hvilket påvirker de prisindeks der bruges i forbindelse med vækstberegninger. Det internationale fokus er netop på de prisindeks, der benyttes for de varer og tjenester der udbydes i deletjenesterne.

3.4 Betalingsbalancens rejsepost

Betalingsbalancen er en opgørelse over værdien af de økonomiske transaktioner, der inden for en given periode foretages mellem Danmark og udlandet. Betalingsbalancens rejsepost opgør udenlandske rejsendes forbrug i Danmark og danskeres forbrug i udlandet. En af kilderne til opgørelsen af udenlandske rejsendes forbrug i Danmark er overnatningsstatistikken. Som beskrevet i afsnittet om turismestatistikken indeholder overnatningsstatistikken p.t. ikke peer-to-peer udlejning. For betalingsbalancens rejsepost betyder det, at de rejsende, der kommer til Danmark

⁵⁸ En undtagelse findes i bolig- og lejeboligbranchen, hvor det antages at boligene er benyttet 100% af tiden. Det giver derfor ikke mening at lave et tillæg for ekstra leje. Udlejningspotentialet i en bolig antages derfor at være afspejlet i markedspriserne, der danner grundlag for beregningerne.

og benytter sig af peer-to-peer udlejning ikke bliver talt med. Rejsepostens eksport må derfor antages at være underestimeret. Rejsepostens importside måles med andre datakilder, så her er der ikke et måleproblem.

3.5 Forbrugerprisindeks

Formålet med forbrugerprisindekset er at belyse prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i husholdningernes forbrug, og er en økonomisk indikator, der anvendes til at måle ændringer i de priser, som husholdningerne betaler for varer og tjenester. Den procentvise ændring af forbrugerprisindekset er et mål for inflationen og er et centralt økonomisk nøgletal.

Prisindekset opgøres på baggrund af ca. 25.000 priser på varer og tjenester, der indsamles fra ca. 1.800 butikker, virksomheder og institutioner og ekskluderer derfor priser på varer og tjenester, der udveksles mellem privatpersoner.

Forbrugerprisindekset følger samme retningslinjer angående forbrug som i Nationalregnskabet. Det betyder (jf. afsnittet om Nationalregnskabet), at handler internt mellem husholdninger i husholdningssektoren ikke skal dækkes af forbrugerprisindekset. Derfor er køb af brugte varer samt deletjenester ikke dækket, men der er ikke tale om et "måleproblem", da forbrugerprisindekset ifølge definitionerne netop ikke skal dække sådanne produkter. Dog er brugte biler medtaget i forbrugerprisindekset, da disse i høj grad købes fra brugtbilsforhandlere og altså uden for husholdningssektoren. At prisudviklingen på brugte varer og deleøkonomi ikke er dækket af forbrugerprisindekset betyder naturligvis ikke, at prisudviklingen herpå ikke kunne være interessant at få belyst via fx et "satellit-prisindeks".

3.6 Forbrugsundersøgelsen

Evt. underrapportering/måleproblemer med deletjenester adskiller sig ikke fra andre forbrugsgrupper, som forbrugerne ikke er vant til eller ønsker at registre, fx togbillet, cigaretter eller prostitution. Særligt i en periode, hvor adfærd ændrer sig, må man dog formode større omfang af flere manglende registreringer. Det er ikke muligt at kvantificere underrapportering på de pågældende tjenester.

Forbrugsundersøgelsen indeholder principielt forbrug af de p.t. to mest udbredte P2P tjenester (overnatning og transport), der leveres af andre privatpersoner. Det er dog ikke muligt at udskille fx forbrug af overnatning formidlet på Airbnb fra forbrug af ferieovernatning købt fra 'traditionelle' leverandører af overnatning. Ligeledes indgår forbrug af delebiler og samkørsel i Forbrugsundersøgelsen, men kan dog ikke udskilles fra andre type af billeje. Selvom beløbene fra tjenesterne principielt medtages, er det ikke på nuværende tidspunkt muligt at adskille dem fra eksisterende erhvervsmæssige tjenester som taxi, sommerferiebolig mv.

Det stigende forbrug af deleøkonomiske tjenester har medført, at Danmarks Statistik i 2018 vil analysere, hvor stor en andel de deleøkonomiske tjenester udgør. Endvidere er spørgeskemaet i Forbrugsundersøgelsen i 2018 blevet suppleret med nye spørgsmål vedr. samkørsel, delebilsordninger samt "traditionel" billeje hos biludlejningsfirmaer. Resultaterne af den mere nuancerede opgørelse forventes publiceret i 2020.

3.7 Arbejdsmarkedsstatistik

Officielle arbejdsmarkedsstatistikker arbejder med ansættelseskategorier, der ikke omfatter nye, atypiske ansættelsesformer kendt fra deleøkonomiske aktiviteter. Arbejdskraftundersøgelsen genererer viden om de klassiske ansættelsesformer: lønmodtagere og selvstændige med og uden ansatte. Desuden spørger undersøgelsen blot ind til hoved- og én bibeskæftigelse (herunder ansættelsesform, arbejdstid, branche og stilling). Hermed indsamles der ikke viden om eventuel yderligere be-

skæftigelse eller mere atypiske ansættelsesformer som freelancearbejde, der kan høre under deleøkonomiske aktiviteter. Da atypiske ansættelsesformer er i vækst, er konsekvensen, at en stigende del af arbejdsmarkedet underbelyses i arbejdskraftundersøgelsen.

Viden om freelancearbejde er netop noget, som brugere af arbejdsmarkedsstatistikken er begyndt at efterspørge. Derfor besluttede Danmarks Statistik at teste en række spørgsmål herom i 2. kvartal 2017. Formålet er i første omgang at få mere viden om, hvordan freelancearbejdet kan indkredses (defineres), samtidig med at der spørges til, hvorvidt de beskæftigede selv betragter sig som freelancere.

Tallene fra 2. kvartal 2017 estimerer, at der er ca. 120.000 personer ud af 2.8 mio. beskæftigede, der betragter sig selv som freelancere. 15.000 af disse selvdefinerede freelancere svarede ja til at have udbudt sin arbejdskraft som freelancer via digitale platforme såsom upwork, freelancer.com eller lignende. De ca. 15.000 personer svarer til ca. en halv procent af arbejdsstyrken.

3.8 Indkomststatistik

Hovedkilden til data om indkomster er SKATs slutligningsregister og e-indkomst registret. Disse suppleres med oplysninger om udbetalinger af overførsler fra kommuner, a-kasser og interne registre i Danmarks Statistik.

Betaling fra deleøkonomiske tjenester fx udlejning af privat bolig eller deling af bil er ikke nødvendigvis registreret i SKATs slutningsregister, så her vil der være tale om en vis grad af underestimering. Hertil kommer, at e-indkomstregisteret alene indeholder indkomster udbetalt af virksomheder som arbejdsgiver, men ikke af privatpersoner. Konsekvensen må være en undervurdering af indkomsterne – dog kun i begrænset omfang, da antallet af danskere, der udbyder deleøkonomiske tjenester stadig er forholdsvis lavt.

3.9 Konklusion

Sammenfatning Turismestatistikken er den statistik, som mest påvirkes af deleøkonomiens stigende udbredelse. Her er der en betydelig underestimering som følge af, at overnatning købt på platforme fra privatpersoner ikke er en del af den officielle statistik. Deleøkonomien har på nuværende tidspunkt kun begrænset betydning for øvrige statistikker.

4. Mulige fremtidige målinger af deleøkonomiske transaktioner

4.1 Introduktion

Deleøkonomiske transaktioner er i kapitel 2 i en indledende fase foreslået afgrænset til transaktioner mellem privatpersoner og involverer således ikke direkte virksomheder, der traditionelt anvendes som kildegrundlag (direkte via spørgeskemaundersøgelser eller indirekte via administrative registre) til statistiske oplysninger om økonomiske aktiviteter. Eksisterende statistiske målesystemer er derfor i sagens natur ikke designet til at identificere, måle og klassificere de aktiviteter, der karakteriserer de 'nye, innovative' forretningsmodeller.

Ikke overraskende gennemføres de få, nuværende målinger af deleøkonomiske aktiviteter i forbindelse med surveyundersøgelser, der især henvender sig til repræsentative udvalg af privatpersoner.

4.2 Nuværende målinger gennemført af Danmarks Statistik

På nuværende tidspunkt indsamles der informationer om deleøkonomiske aktiviteter ved hjælp af to spørgeskemaundersøgelser: Arbejdskraftundersøgelsen og undersøgelsen om befolkningens it-anvendelse. Begge undersøgelser, dog særlig arbejdskraftundersøgelsen, bygger på stikprøver i en vis størrelsesorden, hvilket mindsker usikkerheden i resultaterne.

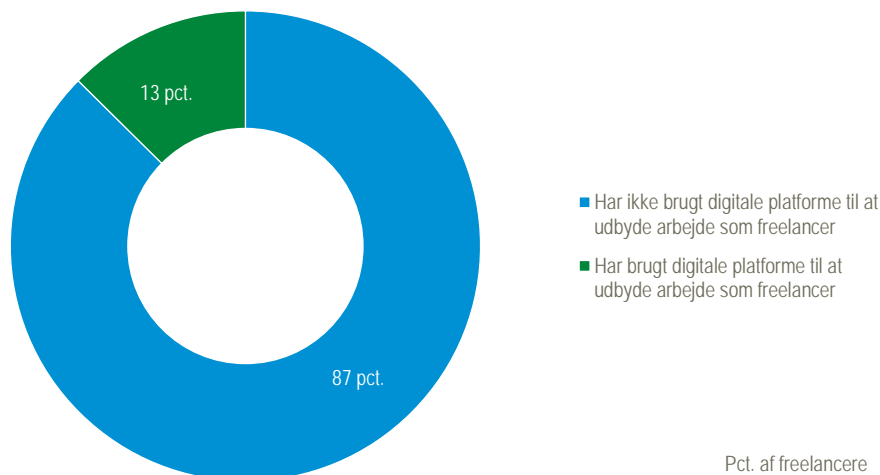
Desuden er begge statistikker baseret på et standardiseret EU-skema med mulighed for tilføjelse af særlige 'nationale' spørgsmål. Disse statistikker har således en vis fleksibilitet i forhold til indhold, hvor ad-hoc spørgsmål kan tilføjes med forholdsvis kort produktionstid.

Arbejdskraftundersøgelsen gennemføres kvartalsvis og inddrager for første gang spørgsmål om freelancearbejde formidlet via digitale platforme i 1. kvartal 2017. Spørgsmålene indsamles som en tillægsundersøgelse købt af FAOS, i forbindelse med det i afsnit 1.5 omtalte forskningsprojekt.

Når freelancearbejdere anvender digitale platforme

Spørgsmålene om freelance arbejde er gentaget for 2. kvartal 2017, dog med modifikationer. Resultaterne skaber mere viden om, hvor mange danskere, der udbyder deres tid eller færdigheder via digitale platforme og vedrører således 'udbyderne' af deleøkonomiske tjenester. Undersøgelsen estimerer, at ca. 120.000 danskere svarende til 4.3 pct. af 15-74-årige, der er beskæftigede som lønmodtagere eller selvstændige i deres hovedjob, betragter dette job som freelancearbejde. Omkring 13 pct. af denne gruppe angiver at have udbudt sin arbejdskraft via digitale platforme såsom Upwork eller Freelancer.com.

Figur 11 Freelance arbejdere, der udbyder deres arbejdskraft på digitale platforme, 2017

Kilde: Pilotundersøgelse AKU 2. kv. 2017. Danmarks Statistik

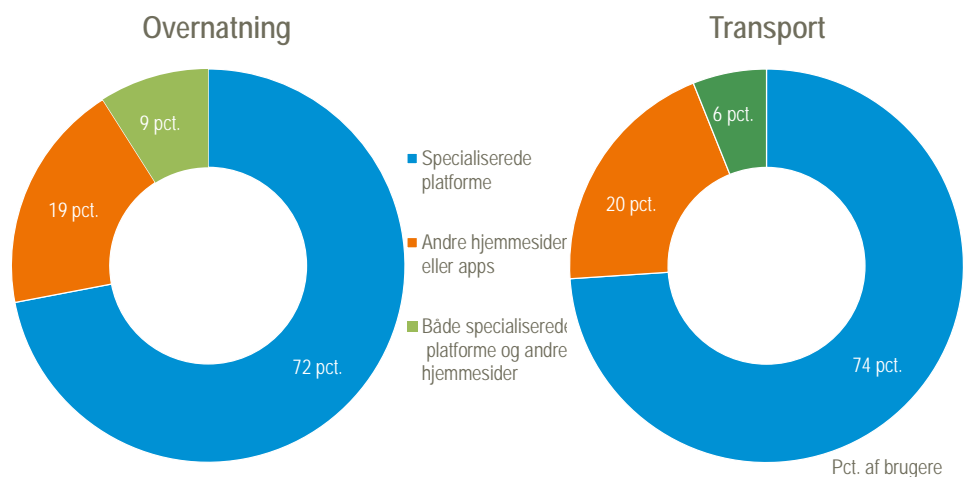
Undersøgelse om danskernes it-vaner

Statistikken om befolkningens anvendelse af it gennemføres hvert år. Undersøgelsen inkluderede spørgsmål om to deleøkonomiske områder, nemlig transport og overnatning, for første gang allerede i 2015. Den seneste udgave omfatter desuden spørgsmål om yderligere to områder: brugte ting og små-tjenester fx rengøring eller børnepasning. Både udbyder- og aftagersiden kortlægges i 2017.

Belysning af transaktionskanaler

2017 undersøgelsen belyser endvidere i hvilket omfang, deleøkonomiske transaktioner sker via deciderede platforme, det vil sige fx apps eller hjemmesider, der er dedikeret til netop formidling af deleøkonomi i modsætning til apps eller hjemmesider med et andet overordnet formål, såsom sociale netværk. 81 procent af brugerne benytter sig af specialiserede platforme, såsom AirBnB, Homeaway, TripAdvisor, Homeexchange eller lignende, når de lejer eller bytter bolig. For de, der køber eller deler transport, er andelen 80 procent.

Figur 12 Brugere af deleøkonomi efter type og formidlingskanal

For begge undersøgelser gælder, at fortsættelsen af dataindsamling er afhængig af ekstern finansiering. Et andet fælles kendetegn er, at spørgsmålenes formulering endnu ikke er fastlagt for en flerårig periode og justeres løbende for at afspejle den hurtige og omfattende udvikling i deleøkonomiske aktiviteter og forretningsmodeller. Formålet er at teste flere alternative løsninger, for at kunne finde den mest optimale metode til at indsamle viden om det nye fænomen.

4.3 Hvad vil brugerne gerne vide om deleøkonomien?

<i>Stærk interesse</i>	Stor bevågenhed fra pressens side med fokus på enkelte kontroversielle forretningsmodeller som fx Airbnb og Uber har medvirket til væsentlig opmærksomhed fra offentligheden. Interessen fra forskere og konsulenter har skabt en stadigt mere omfattende samling af akademiske artikler og litteratur. Endelig er der voksende interesse fra politikere, der forsøger at sikre, at deleøkonomien får bedst mulige vækstbetingelser på en måde, der balancerer udbyttet fra deleøkonomiens positive effekter, mens mulige negative effekter begrænses.
<i>Stigende behov for mere viden</i>	Der kan ikke være tvivl om, at behovet for mere viden om deleøkonomien både nationalt og internationalt er stærkt stigende. Regeringens deleøkonomiske strategi indeholder 22 initiativer, hvoraf 4 har til formål at skabe mere viden om deleøkonomiske aktiviteter ⁵⁹ . Diskussionerne med de væsentligste stakeholders i Danmark bekræfter, at brugerne ønsker at få svar på bl.a. følgende spørgsmål: <ul style="list-style-type: none"> • Hvad er den økonomiske størrelse af deleøkonomien? • Med hvilken hast vokser de deleøkonomiske aktiviteter? • I hvilke brancher er deleøkonomien mest udbredt? • Hvordan påvirker deleøkonomien borgere og virksomheder, herunder SME's og mikrovirksomheder osv.? • Hvad betyder deleøkonomien for arbejdsmarkedet herunder fremkomsten af nye ansættelsesformer og nye måder at sikre en indtjening på? • Hvordan påvirker deleøkonomien en række samfundsmæssige og økonomiske områder fx miljø, indkomst, skat, forbrugervelfærd, forbrugerbeskyttelse, privacy, osv.?

4.4 Udfordringer i forbindelse med statistikproduktion

<i>Manglende definition</i>	På nuværende tidspunkt findes der ingen internationalt harmoniseret definition eller afgrænsning af deleøkonomien, på trods af, at den har fået en mere og mere central rolle i den politiske og samfundsmæssige debat i de seneste år. En velafgrænset definition er forudsætning for systematiske målinger, der skal levere brugbare informationer til statistikkens brugere.
<i>Nødvendig statistisk afgrænsning</i>	Jo mere afgrænset og præcis definitionen er, jo mere anvendelig er den til dataindsamlingsformål. Afgrænsningen er en forudsætning for klare retningslinjer for udvælgelse af respondenter og fastlæggelse af spørgsmålenes indhold. Nødvendigheden af en pragmatisk tilgang bør understreges, idet den i sagens natur vil betyde, at ikke alle typer af deleøkonomiske aktiviteter vil indgå i målingerne.
<i>To mulige datakilder: Platforme og brugere</i>	Deleøkonomien kendetegnes ved et forholdsvist mindre antal platforme (digitale formidlere) og et yderst stort antal uorganiserede udbydere og aftagere. Umiddelbart udgør de to grupper, dvs. platformsvirksomheder og deres brugere - som enten er udbydere eller aftagere af deleøkonomiske transaktioner - de to væsentligste kilder til informationer om deleøkonomiens volumen og udbredelse.
<i>Udfordringer ved at indsamle info fra platforme</i>	I udgangspunktet har platformsvirksomheder et CVR-nummer og indgår derfor i Erhvervsregisteret, hvorfra populationer til de statistiske undersøgelser fx regnskabsstatistikken trækkes. I praksis er der dog flere faktorer, der vanskeliggør indsamling af informationer fra deleøkonomiske platforme.
<i>For små til obligatorisk indberetning</i>	For det første er disse virksomheder it-intensive grundet deres forretningsmodeller og har derfor ofte kun få ansatte. Den mindre størrelse, målt i antal ansatte, medfører, at virksomheden ofte vil være fritaget for obligatorisk indberetning grundet ønsket om at mindske den administrative byrde for de mindste virksomheder.

⁵⁹ Regeringen, Deleøkonomi i Danmark - Strategi for vækst gennem deleøkonomi – kort fortalt

<i>Globale platformsvirksomheder</i>	For det andet er virksomheden ikke nødvendigvis registreret i Danmark (har ikke en dansk juridisk enhed). Formidlerfunktionen af platformsvirksomheder er pr. definition internetbaseret, dvs. foregår mere eller mindre automatisk ved hjælp af en specialiseret hjemmeside eller app. Internettet kender ingen grænser, og transformerer derfor 'lokale' aktiviteter til 'globale' forretninger. Den fysiske tilstedeværelse er ikke nødvendig.
<i>Platformens omsætning er ikke den samme, som transaktionens omsætning</i>	Selv hvis platformsvirksomheden er registreret i Danmark, vil virksomhedens omsætning kun være en indikation for størrelsen af de transaktioner, virksomheden formidler. Platformens omsætning skabes ved, at virksomheden tager et gebyr eller provision for hver transaktion, der gennemføres via platformen, typisk en vis procentandel. Dertil kan givetvis komme reklameindtægter eller lignende. Med andre ord er omfanget af transaktionerne på disse platforme mange gange højere, end den omsætning, der registreres for platformsvirksomheden. Da udbyderen, som modtager betaling for den udbudte ydelse, oftest er en privatperson, som ikke nødvendigvis er registreret i CVR, så vil Danmarks Statistik kun sjældent have information om denne del af den samlede transaktion.
<i>Branchegrupperingen passer ikke til den digitale økonomi</i>	En anden udfordring er, at eksisterende brancheklassifikationer (DB07) ikke passer til platformsvirksomhedernes nye forretningsområder. Branchegrupperingen blev udarbejdet i 00'erne, hvor fokus lå på fremstilling og traditionelle (ikke digitale) tjenester. Klassifikationen er derfor generelt mindre egnet til at beskrive aktiviteter i den digitale økonomi.
<i>Ikke alle platformsvirksomheder kan genfindes i registre</i>	Erhvervsstyrelsen har i januar 2017 identificeret 140 "platforms virksomheder", hvoraf en del er deleøkonomiske. En umiddelbar samkøring med Danmarks Statistiks registre viser, at 85 ud af de 140 virksomheder kan genfindes, og at de tilsammen har ca. 366 mio. kr. i omsætning og ca. 450 ansatte i 2016. Dette resultat understreger, at deleøkonomiske virksomheder kan være svære at finde i registre, samt at "deleøkonomiske" virksomheder i Danmark stadig er af beskedent omfang – og dermed kun sjældent vil indgå i Danmarks Statistiks statistikker. Derudover er virksomheder bredt branchemæssigt klassificeret – fra industri over handel og it tjenester til rengøring, hvilket yderligere vanskeliggør en fokuseret belysning af deleøkonomiske virksomheder i Danmark.
4.5 Hvordan kan vi skabe mere viden om deleøkonomien i fremtiden?	
<i>Informationer fra platforme suppleres med data fra brugere</i>	Som beskrevet i det forrige afsnit, er der en række udfordringer forbundet med indsamling af oplysninger fra platformsvirksomheder. På baggrund af ovenstående observationer foreslås, at viden om deleøkonomiens størrelse opbygges ved indsamling af oplysninger fra flere kilder, dvs. både platformsvirksomheder og fra transaktionens udbydere og aftagere, som primært er privatpersoner.
<i>Der skal mere viden til</i>	Uanset fremgangsmåde er der behov for at skaffe mere viden om både de aktive platformsvirksomheder og deres brugere, samt de tjenester, der tilbydes via platformene. Som bekendt er deleøkonomien stadig i udvikling, hvor nye forretningsmodeller og virksomheder kommer til, og nye teknologiske løsninger udfoldes. Fortolkningen af deleøkonomien er på den baggrund ligeledes dynamisk, og det samme gælder brugernes forståelse af, hvad deleøkonomien omfatter, hvilket gør det udfordrende at designe spørgsmål i surveyundersøgelser rettet mod privatpersoner.
<i>Samarbejde med platformsvirksomheder</i>	Mere solid viden om platformene og deres aktiviteter bør indhentes vha. dialog med platformsvirksomhederne, og evt. relevante brancheorganisationer. Det har hidtil vist sig vanskeligt for myndighederne i forskellige sammenhænge at få adgang til data fra platformene. Det er dog Danmarks Statistiks opfattelse, at man alligevel bør fastholde det som en ambition. Danmarks Statistik har i diskussioner-

ne med deleøkonomiens aktører og øvrige relevante stakeholders fået positive tilbagemeldinger vedr. fremtidig dialog herom.

Internationalt samarbejde

Ønsket om opstart af statistikker om 'nye', komplekse fænomener som deleøkonomien giver god grund til internationalt samarbejde og videndeling. Aktiv deltagelse i diverse arbejdsgrupper mv. er vigtigt i forhold til kvalitetssikring og harmonisering af en eventuelt kommende afgrænsning.

4.6 Mulige fremgangsmåder

I det følgende beskrives en række mulige løsninger, der kan overvejes som instrument til at samle mere viden om deleøkonomiens aktører og deres aktiviteter. Først præsenteres de forskellige fremgangsmåder samlet i tabel 7. Herefter følger en mere detaljeret beskrivelse af de enkelte løsninger. De fleste fremgangsmåder er kun i stand til at belyse ét vigtigt aspekt af deleøkonomien, fx udbyderne. Da deleøkonomien er et komplekst fænomen, vil det nok være nødvendigt at kombinere forskellige datakilder, der dækker forskellige elementer i deleøkonomien.

Tabel 8 Sammenfatning af mulige fremgangsmåder

Mulige informationskilder eller fremgangsmåder	Mere viden om		
	Udbydere	Aftagere	Platforme
Analyse, research, dialog			
Dialog med platformsvirksomheder			X
Desk research, systematisk informations-samling	X	X	X
Aktiv deltagelse i internationalt arbejde	X	X	X
Alternative datakilder			
Undersøg brug af Big data	X	X	X
Undersøg brug af administrative kilder, herunder SKAT	X	X	X
Indsamling af data			
Ny fokuseret stand alone survey evt. (platforme)			X
Ny fokuseret stand alone survey (borgere)	X	X	
Supplerende spørgsmål i eksisterende surveys: Ferie og forretningsrejse		X ¹	
Supplerende spørgsmål i eksisterende surveys: Arbejdskraftundersøgelsen (AKU)	X		
Supplerende spørgsmål i eksisterende surveys: Indkomst og levevilkår (SILC)	X		
Supplerende spørgsmål i eksisterende surveys: Forbrugsundersøgelsen		X	

Supplerende spørgsmål i eksisterende surveys: It-anvendelse i befolkningen

X

X

Inkludering af deleøkonomiske platformsvirksomheder i eksisterende statistikker

X

Overnatningsstatistikken

X

1 Undersøgelsens scope begrænser mulighederne for at dække deleøkonomiske transaktioner ud over aktiviteter, der gennemføres i forbindelse med ferie og rejse, fx overnatning.

Oplysninger fra platforme

Dataindsamling fra platformene vil kræve et klart og afgrænset sæt af kriterier for at kunne identificere virksomhederne. En yderligere byggekalds i arbejdet vil være en liste over de relevante oplysninger, der bør indsamles fra virksomhederne.

Identificering af platformsvirksomhederne

Følgende sæt kriterier kan i første omgang anvendes til at identificere platformsvirksomhederne i Danmark. Kriterierne er en tilrettet version af ONS' beslutnings-træ beskrevet i afsnit 1.1.

1. Har virksomheden en hjemmeside eller en app?
2. Er virksomhedens forretningsmodel at tilbyde sine tjenester eller produkter på en digital platform eller en app?
3. Forbinder virksomheden privatpersoner, der udbyder varer eller tjenester (udbydere) med andre privatpersoner, der efterspørger disse varer eller tjenester (aftagere)?
4. Tillader virksomheden aftagerne kortvarig adgang til aktiver, der ejes af andre privatpersoner (udbydere)?
5. Formidler virksomheden transaktioner typisk uden overdragelse af ejerskab?
6. Tilbyder virksomheden en facilitet, hvor aftagere og udbydere kan vurdere og anbefale hinanden, som en central del af forretningsmodellen med det formål at skabe tillid mellem aftagere og udbydere?

Hvis svaret på alle de ovenstående seks spørgsmål er ja, er virksomheden sandsynligvis en platformsvirksomhed.

Skræddersyet undersøgelse

Der bør overvejes en særlig undersøgelse af platformsvirksomheder evt. i nordisk regi. Da de fleste deleøkonomiske aktiviteter er 'globale' er det oplagt at samarbejde internationalt om at udvikle ny dataindsamling. Danmarks Statistik har taget initiativ til netop sådant et nordisk samarbejde, som skal resultere i et fælles nordisk input til den fremtidige måling af deleøkonomien.

Som supplement til en spørgeskemaundersøgelse, bør det undersøges i hvilket omfang, der kan etableres adgang til platformenes digitale oplysninger om deres aktiviteter eller indsamles via web scraping.

Oplysninger fra borgere via spørgeskemaundersøgelser

Arbejdskraftundersøgelsen

Arbejdskraftundersøgelsen (AKU) genererer viden om arbejde og beskæftigelse, og er derfor særdeles velegnet til at indhente oplysninger om udbydere af deleøkonomiske tjenester, der formidler deres færdigheder og tid på digitale platforme. Arbejdskraftundersøgelsen er en forholdsvis 'gammel' undersøgelse, som dækker de klassiske ansættelsesformer: lønmodtagere og selvstændige med og uden ansatte. Desuden spørges i undersøgelsen blot ind til hoved- og én bibeskæftigelse (herunder ansættelsesform, arbejdstid, branche og stilling). Hermed dækker statistiken ikke eventuel yderligere beskæftigelse eller mere atypiske ansættelsesformer

som freelancearbejde. Viden om freelancearbejde er netop noget, som brugere af arbejdsmarkedsstatistikkerne er begyndt at efterspørge. Derfor har Danmarks Statistik testet en række spørgsmål herom i 2. kvartal af 2017. Formålet er i første omgang at få mere viden om, hvordan freelancearbejde kan indkredses samt at få viden om dets omfang.

Det bør overvejes at benytte arbejdskraftundersøgelsen til at indsamle oplysninger om udbud af atypisk arbejde, som det ellers kan være svært at fange i andre spørgeskemaundersøgelser, der har et andet primært fokus end arbejde og beskæftigelse.

Arbejdskraftundersøgelsen har også andre fordele. Den gennemføres hvert kvartal med forholdsvis kort produktionstid. Ad hoc nationale spørgsmål kan derfor tilføjes med rimelig stor frihed. Den betydelige stikprøve sikrer lav usikkerhed af resultaterne.

Forbrugsundersøgelse

Forbrugsundersøgelsen er både en levevilkårsbelysende statistik og en økonomisk statistik. Statistikkens primære formål er at belyse danske husstandes forbrugsmønstre og indirekte belyse indkomster og opsparing som følge af forbrugsmønstret. Undersøgelsen er yderst detaljeret. Fx er forbruget i den mest detaljerede opdeling fordelt på ca. 1.300 forskellige forbrugstyper, men også fx indkomsterne kan opdeles meget detaljeret.

Det kunne være relevant at lade deleøkonomi indgå i Forbrugsundersøgelsen, hvor man med fordel kunne præcisere en række kategorier, således, at det bliver muligt at adskille det deleøkonomiske forbrug fra andet forbrug. Som det er i dag skal udgifter til 'delebilsordninger samt leaset bil' medtages under kategorien 'Motorkøretøjsudgifter og lignede', og en opdeling er ikke muligt. Køb af overnatning via digitale platforme indgår slet ikke i undersøgelsen i dag. Fra 2018 spørges der mere detaljeret om transporttjenester, og det vil for første gang i 2020 blive muligt at opgøre forbrug af samkørsel, debiler og øvrige biludlejning (fra biludlejningsfirmaer).

Undersøgelsens styrke er, at den belyser strukturer i de private husstandes økonomi, og giver et helhedsbillede af husstandenes samlede økonomi. I princippet redegøres for, hvor hver enkelt krone kommer fra, og hvad den bliver brugt til. Herunder indgår indkomster, overførsler til husstandene, forbrug, skatter og opsparing, således at sammenhængen belyses. Hertil kommer den store fleksibilitet, idet der om hver enkelt husstand indgår en lang række oplysninger - ud over de rent økonomiske også oplysninger om erhverv, uddannelse, bolig osv. Hermed er det muligt at gruppere husstandene efter en række forskellige kriterier og således opfylde forskellige databehov.

På den anden side er undersøgelsen ikke så anvendelig, når det gælder belysning af en mere kortsigtet udvikling i mindre udbredt forbrug af diffust formulerede nye tjenester. Dette har tre hovedårsager: stikprøven i undersøgelsen er baseret på et glidende gennemsnit over en toårig periode. Det store dataindhold og kompleksiteten gør, at undersøgelsen har en relativ lang produktionstid på næsten to år. Endelig bygger undersøgelsen på en relativ lille stikprøve af 2.200 husstande (1.100 i år_(t-1) og 1.100 i år_(t)). Stikprøveusikkerheder og stikprøveskævheder vil derfor påvirke resultaterne.

På sigt kunne man godt forestille sig, at man bad husstanden om at registrere udgifter af denne art, og efterfølgende spurgte til det samme i face to face interviewet.

Turismestatistikken

Turismen belyses ved hjælp af flere forskellige undersøgelser. Undersøgelsen 'Ferie- og forretningsrejser' belyser danskernes rejsevaner mv., mens over-

natningsstatistikken opgør antallet af overnatninger på danske hoteller, feriecentre, vandrerhjem, campingpladser, lystbådehavne samt feriehus.

Ferie- og forretningsrejser

Statistikens formål er at beskrive rejsemønstrene for de herboende danskere i alderen 15 år og opefter, der foretager ferierejser eller forretningsrejser med overnatninger uden for eget hjem. Statistikken omfatter bl.a. anvendelsen af infrastruktur og overnatningstilbud, ligesom den belyser de rejsende danskernes foretrukne destinationer, rejsegruppens størrelse, deltagelse af børn, rejsens organisation og de samlede udgifter i forbindelse med indkvartering, transport, shopping, mad og drikke o.l. Der spørges ind til ture og rejser med overnatning i privat såvel som professionelt øjemed, ligesom der spørges ind til endagsture uden overnatning. Der spørges også ind til bevæggrundene, såfremt man ikke har været ude at rejse de seneste tre måneder.

Statistikken er EU-harmoniseret, dvs. de samme spørgsmål stilles i alle EU-lande. Dog giver undersøgelsen mulighed for tilføjelse af enkelte nationale spørgsmål. Undersøgelsens hovedtema giver en naturlig anledning til at spørge om overnatning købt eller byttet via deleøkonomiske platforme. Danmarks Statistik har i længere tid ønsket en central opdatering af statistikken, så spørgsmål om deleøkonomiske overnatninger indgår i spørgsmålet om overnatningsformer. Emnet har været diskuteret i EU, der er dog endnu ikke taget beslutning om opdateringen af EU's harmoniserede spørgeskema, dvs. listen over de obligatoriske EU-spørgsmål.

Danmarks Statistik forventer derfor at opdatere spørgeskemaet af egen drift. Fra 2018 vil det være muligt at opgøre andelen af danskerne, der køber indkvartering hos private mod betaling, fx Airbnb. Derudover tilføjes spørgsmål om transport booket via internetplatforme, eksempelvis med GoMore. Opdateringen af spørgeskemaet testes på nuværende tidspunkt. De første tal forventes opgjort for 2017-2018.

Undersøgelsen '*Ferie- og forretningsrejser*' er særdeles velegnet til at indsamle oplysninger om transportrelaterede tjenester og overnatninger købt eller eventuelt byttet via deleøkonomiske platforme. I sagens natur vil denne statistik alene levere oplysninger om køb af overnatning eller transport, og vil således ikke kunne anvendes til at belyse andre deleøkonomiske aktiviteter. Statistikken bygger på en rullende stikprøve på ca. 1.500 personer per kvartal, og gennemføres hvert år.

Indkomster og levevilkår (SILC)

Formålet med undersøgelsen om indkomster og levevilkår er først og fremmest at belyse befolkningens indkomst, levevilkår og risiko for social udstødelse. Undersøgelsen gennemføres i samtlige EU-lande efter samme retningslinjer. I EU-sammenhæng kaldes undersøgelsen SILC - *Statistics on Income and Living Conditions*.

Hvert år indhentes der svar fra omkring 6.000 husstande om økonomi og levevilkår. Danmarks Statistik overvejer p.t. at inkludere spørgsmål om sort arbejde fra 2020. Spørgsmål om deleøkonomiske aktiviteter vil passe ind i indholdet af SILC, og den store stikprøve er en styrke i forhold til kvaliteten af besvarelsene. Hertil kommer, at stikprøven kalibreres indgående i forhold til indkomster, hvilket bidrager yderligere til kvaliteten af de resultater, som kan formidles på baggrund af de indsamlede data.

It-anvendelse i befolkningen

Den årlige survey om danskernes it-vaner er rettet mod danskere i alderen 15-89 år, og er tidligere blevet anvendt til at indhente oplysninger om deleøkonomiske aktiviteter. Deleøkonomiske transaktioner formidles via internettet, hvorfor undersøgelsen om internetanvendelse er helt centralt til måling af disse aktiviteter. I lighed med SILC og AKU er der tale om en fælles EU-survey, hvor hovedparten af spørgsmålene fastlægges i EU-regi.

Undersøgelsen er den første survey med obligatoriske EU-spørgsmål om deleøkonomi, nemlig køb af overnatning og transport via platforme. I 2017 statistikken blev der spurgt om disse to aktiviteter i alle EU-lande. Spørgsmålene gentages igen i 2018, hvor der også tilføjes et spørgsmål om atypisk arbejde: *"Have you obtained paid work by using an intermediary website or apps (e.g. Upwork, TaskRabbit, Freelancer, Amazon Mechanical Turk) in the last 12 months? Websites of employment agencies are excluded."*

Som tidligere beskrevet, indsamlede Danmarks Statistik allerede i 2015 oplysninger om deleøkonomiske aktiviteter i forbindelse med it-undersøgelsen. Siden 2015 er der medtaget nogle spørgsmål om deleøkonomi, og det forventes, at EU fortsat vil ønske at benytte denne statistik som instrument til at indsamle informationer om deleøkonomiske tjenester.

På grund af undersøgelsens brede indhold er det muligt at spørge om både udbyder- og aftagersiden af deleøkonomiske tjenester. Det brede indhold kan dog også være en begrænsning, specielt i lyset af, at statistikkenes spørgeskema er omfangsrigt, hvilket formodes at have en negativ indflydelse på besvarelsernes kvalitet.

Statistikken bygger på en stor stikprøve (over 6.000 personer spørges hvert år) og leverer derfor resultater med lav usikkerhed. Aldersdækningen af befolkningen er ualmindeligt bred, da stikprøven er udvidet til at omfatte 15 årige samt 75-89 årige. It-anvendelse i befolkningen er et forholdsvis fleksibelt instrument med produktions- og leveringstid på 6-9 måneder. Som tidligere nævnt giver denne statistik mulighed for internationale sammenligninger for den del af indholdet, der fastlægges i samarbejde med Eurostat og medlemslandene.

Stand alone survey om deltagelsen i deleøkonomien

Endelig skal det noteres, at man med fordel kunne gennemføre en fokuseret stikprøveundersøgelse, der alene indsamler oplysninger om respondentens deleøkonomiske aktiviteter. Den største fordel med en decideret undersøgelse vil være betydelig fleksibilitet i forhold til indhold. Til gengæld vil omkostningerne også være højere i sammenligning med brug af en eksisterende undersøgelse fx AKU, SILC eller it-statistikken.

Oplysninger fra borgere via indberetninger fra SKAT

Selvangivelse

Der vil være store fordele ved at indhente oplysninger om deleøkonomiske aktiviteter fra borgernes selvangivelse til SKAT. Det må dog antages, at mange deleøkonomiske aktiviteter ikke registreres via selvangivelserne grundet fx skattefrihed eller indrapporteres under et samlebegreb, som ikke muliggør udskillelse af den deleøkonomiske aktivitet, fx indtægt fra udlejning af fast ejendom. Regeringens planer om at indhente oplysninger direkte fra platformene er derfor en mere ønskelig løsning.

Oplysninger fra platformene

Regeringens strategi for vækst gennem deleøkonomien (oktober 2017) indeholder flere tiltag, der skal sikre korrekt og nem skattebetaling af deleøkonomiske indkomster. Regeringen vil blandt andet udvikle en digital indberetningsløsning til SKAT, som platforme kan anvende til at sende oplysninger om deleøkonomiske indtægter. Hertil kommer, at det gøres mere attraktivt for danskerne at bruge deleøkonomien ved blandt andet at hæve og forenkle fradraget for privat udlejning. Bundfradragene betinges af, at udbydere anvender en platform, der indberetter deres indtægter til skatteforvaltningen.

Erhvervspakken

Rammerne for styrkelsen af deleøkonomien udmøntes i regeringens erhvervs- og iværksætteraftale, også kaldt erhvervspakken⁶⁰, som indeholder en række initiativer på skatteområdet, der løbende skal implementeres i de kommende år.

⁶⁰[Sammen om fremtidens virksomheder](#), Regeringens erhvervs- og iværksætterudspil, Erhvervsministeriet

Fordele Tilgængeligheden af oplysninger for en betydelig andel af befolkningen vil medføre en umiddelbar og væsentlig fordel i forhold til dataindsamlings- og kvalitetssikringsomkostninger og statistisk dækning. Hertil kommer, at dataindsamlingen vil være baseret på en administrativ kilde i form af de årlige selvangivelser og vil således ikke medføre væsentlige ekstra omkostninger i form af helt nye indsamlingssystemer.

Oplysninger fra platformsvirksomheder i overnatningsstatistikken

Som tidligere belyst, er turismestatistikken det eneste statistiske område, hvor deleøkonomiens stigende betydning skaber en væsentlig underrapportering allerede nu. Derfor vil det være vigtigt at udvide statistikken med oplysninger fra platformene.

Overnatningsstatistikens formål

Formålet med statistikken er at vise overnatningskapaciteten og dens anvendelse. Statistikken har været opgjort på grundlag af en skemabaseret total-tælling af hoteller og feriecentre med 10 eller flere sengepladser siden 1969 og anvender hoteller, vandrehjem, osv. som datakilde. Platformsvirksomheder, der formidler overnatning, betragter sig selv alene som digitale formidlere og ikke som udbydere af overnatning. Hertil kommer, at de fleste udbydere af deleøkonomiske overnatning vil falde under bagatelgrænsen på '10 sengepladser'. Der er dog et par enkelte, mindre deleøkonomiske platforme med i den årlige feriehusstatistik, men de største platforme fx Airbnb mangler fra opgørelsen.

Hvis det lykkedes at etablere et samarbejde med platformsvirksomheder, der formidler overnatning, kunne oplysninger om transaktionerne med fordel indgå i overnatningsstatistikken.

Inkludering af deleøkonomiske platformsvirksomheder i eksisterende statistikker

En anden mulig fremgangsmåde kunne være en bevidst inkludering af deleøkonomiske virksomheder i obligatoriske statistikker. Denne løsning overvejes i andre lande, eksempelvis i Storbritannien⁶¹. Her anbefaler det britiske statistik-kontor, ONS, at inkludere platformsvirksomhederne i mindst én dataindsamling for den kommende referenceperiode. For fortsat at sikre en så lav som mulig indberetningsbyrde for små virksomheder, må platformsvirksomheder med få ansatte kun anmodes om deltagelse i én statistisk undersøgelse i den samme periode.

4.7 Konklusion

Opsummering

Deleøkonomien består af forskellige digitalt baserede forretningsmodeller, som ofte er nye, innovative og under udvikling. Deleøkonomien er et komplekst fænomen, som ikke kan belyses med et enkelt statistisk instrument, men kræver anvendelse og kombination af forskellige datakilder, der dækker forskellige elementer i deleøkonomien.

Deleøkonomiens udbredelse målt fra aftagersiden kan for eksempel måles ved at spørge aftagerne af deleøkonomiske tjenester mv. i diverse surveys (stikprøveundersøgelser), fx undersøgelsen om borgernes it-anvendelse eller forbrugsundersøgelsen. Udbredelsen af tilbud vil bedre kunne fanges i undersøgelser, der omhandler beskæftigelse, eksempelvis arbejdsmarkedsundersøgelsen. Deleøkonomiens økonomiske volumen vil i fremtiden kunne estimeres ud fra bl.a. skatteoplysninger eller oplysninger fra deleøkonomiske platformsvirksomheder.

⁶¹ Office for National Statistics (ONS): The feasibility of measuring the sharing economy: progress update, 12. Oktober 2016

5. Executive summary

Digitisation and the ubiquitous use of smartphones are the main driving forces behind the fast growth and increased use of the sharing economy. These innovative business models have spurred much debate and a growing list of related terms, e.g. sharing economy, gig economy, collaborative economy, access economy, etc.

The lack of an internationally harmonized definition is hampering the discussions of the magnitude and importance of the sharing economy. At the same time the sharing economy's influence on the economy and society is growing rapidly which makes it ever more important to understand and measure its impact and penetration.

This report aims at achieving a deeper understanding of the sharing economy. The report is prepared by Statistics Denmark and is co-financed by the Ministry of Industry, Business and Financial Affairs in order to contribute to the Danish government's strategy⁶² for the sharing economy (October 2017). The strategy outlines a set of 22 initiatives, four of which concern creating more knowledge, and more specifically, outline possible approaches to regular measurements of the sharing economy.

The report has four main chapters. An extensive review of existing knowledge in chapter 1 serves as a starting point for a proposal of a statistical delineation of the sharing economy (chapter 2). Chapter 3 looks into the sharing economy's impact on existing statistics. Finally, chapter 4 presents feasible ways to regularly estimate the sharing economy's size by drawing up a list of possible sources of information.

Proposal for a working definition of the sharing economy for statistical purposes

In the initial phase the sharing economy is defined as (mostly) peer-to-peer transactions intermediated by dedicated digital platforms where enterprises act as intermediaries. Considering the complexity and diversity of the activities, the scope should be limited to accommodation, transportation and services - areas with high penetration as well as huge influence on the way consumers' access to services and goods is organized today. Certainly, 'access to' e.g. goods more than 'ownership over' is understood to be an important aspect here. Thus the scope should be limited to transactions with a temporary right to using goods or temporary access to services. Finally, only transactions with an economic aspect (e.g. payment/rent or sharing of expenses) should be considered.

⁶² [Strategi for vækst gennem deleøkonomi](#). Available in Danish language only.

Bilag 1. Litteraturliste

Advisory Board for cirkulær økonomi, *Anbefalinger til regeringen* (Miljø-og Fødevareministeriet, Juni 2017)

Aspen Institute, *Earning Income in the Sharing/On-Demand Economy* (Aspen Institute, 2016)

Bean, Sir Charles. *Independent Review of UK Economic Statistics*, marts 2016

Bert, Julien et.al., *What's Ahead for Car Sharing? The New Mobility and Its Impact on Vehicle Sales* (Boston Consulting Group, 2016).

Botsman, Rachel and Rogers, Roo, *What's Mine is Yours - How Collaborative Consumption is Changing the Way We Live* (September 2010)

Botsman, Rachel, *Who Can You Trust? - How Technology Brought Us Together and Why It Might Drive Us Apart* (Publicaffairs, november 2017)

Bove-Nielsen, Jesper, *Den nye deleøkonomi: Digitale strategier i adgangssamfundet* (Copenhagen: Libris Digital, 2015).

Coyle, Diane *The Sharing Economy in the UK*, januar 2016

Dalberg Research, *Analyse af barrierer og udviklingsmuligheder for peer-to-peer virksomheder i Danmark* (Copenhagen: Dalberg Research, 2014)

Dansk Erhverv, *Deleøkonomiens vækspotentiale* (DE Perspektives, Malthe Munkøe, Sebastian Clemensen, Dansk Erhverv, 2016)

Dansk Industri, *Deleøkonomi blandt virksomheder kan øge velstanden med 1,7 mia. kr.* (DI Indsigt, september 2016.)

Dansk Industri, *Vind fremtiden: 16 internationale eksperter giver deres bud på fremtidens intelligente samfund – og hvad der skal til for at vinde i det* (DI, 2016).

Demary, Vera and Engels, Barbara, *Collaborative Business Models and Efficiency: Potential Efficiency Gains in the European Union* (Cologne: Institut der deutschen Wirtschaft Köln, 2016).

Department for Business, Innovation and Skills, UK, *Government response to an independent review of the sharing economy* (Marts 2015)

DREAM, *Deleøkonomien i Danmark. Kortlægning af deleøkonomiens omfang i Danmark og økonomisk virkning af øget udbredelse af deleøkonomiske tjenester*, 2017.

The Economist, *Social care: A time-banking scheme aims to overcome Britain's crisis in care for the elderly*. (December 2016)

The Economist, *The sharing economy - New York deflates Airbnb*. (Oktober 2016)

The Economist, *Transport as a service - It starts with a single app*. (Oktober 2016)

Eurofound, *New forms of employment* (Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2015.)

European Commission, *A European agenda for the collaborative economy* (Brussels: EU, 2016), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM (2016) 356 final.

European Commission, *European agenda for the collaborative economy – supporting analysis* (Brussels: EU, 2016), Commission Staff Working Document, SWD(2016) 184 final.

European Commission, *The use of collaborative platforms: Flash Eurobarometer 438* (Brussels: EU, 2016).

European Commission, *A Digital Single Market Strategy for Europe* (Brussels: EU, 2015), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM (2015) 192 final.

European Commission, *A Digital Single Market Strategy for Europe – Analysis and Evidence* (Brussels: EU, 2015), Commission Staff Working Document, SWD(2015) 100 final.

European Commission (DG Communications, Networks, Content and Technology), *Monitoring the Digital Economy and Society 2016-2021* (Brussels: EU, 2015).

EUROPEAN COMMISSION (Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency (Chafea) on behalf of Directorate-General for Justice and Consumers), *Exploratory study of consumer issues in online peer-to-peer platform markets* (Brussels, 2017)

European Commission (DG for Enterprise and Industry), *The Sharing Economy: Accessibility Based Business Models for Peer-to-Peer Markets* (Brussels: EU, 2013).

European Parliament, *Critical assessment of European agenda for the collaborative economy, In-depth analysis for the Internal Market and Consumer Protection (IMCO)-committee*. Febr. 2017

European Parliamentary Research Service EPRS (author Jana Valant), *A European agenda for the collaborative economy, Briefing* (November 2016)

Eurostat, *Internet usage: Online peer-to-peer accommodation services used by 1 in 6 EU citizens* (Eurostat News Release 199/2017. December 2017)

De Groen, (Willem P. and Maselli, Ilaria, *The Impact of the Collaborative Economy on the Labour Market* (Brussels: Centre for European Policy Studies, 2016).)

HOTREC STPAR Regulatory Bulletin, *Short-Term Private Accommodation Rentals* Febr. 2017

Ilsøe, Anna og Weber Madsen, Louise, *Digitalisering af arbejdsmarkedet, Danskerne erfaring med digital automatisering og digitale platforme*, FAOS Forskningsnotat (Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, September 2017)

Joyce, Simon and Huws, Ursula, *Size of the UK's "Gig Economy" revealed for the first time*. Crowd working survey, februar 2016

- LO, *Platformsøkonomi – lovgivningsmæssige udfordringer og fagbevægelsens løsningsforslag* (maj 2016)
- JP Morgan Chase Institute, *The Online Platform Economy: Who earns the most?* (JP Morgan Chase Institute, 2016).
- Mandag Morgen, *Farvel til fastansættelsen (Mandag Morgens Ugebrev, 2016/5.)*
- Mandag Morgen, *Deleøkonomi 2.0: Gør dig klar til fremtidens anarkistiske net-handel (Mandag Morgens Ugebrev, 2016/6.)*
- McKinsey & Company, *Independent Work: Choice, Necessity, and the Gig Economy* (McKinsey Global Institute, oktober 2016).
- Moulton, Brent R. , *GDP and the Digital Economy: Keeping up with the changes* (U.S. 2016)
- Munkøe, Malthe Mikkel, *Regulating the European Sharing Economy: State of Play and Challenges*. Intereconomics 2017
- Nordea (Ann Lehman Erichsen), *Sharing Economy 2015*
- Nordea (Ann Lehman Erichsen) *Sharing economy 2016*
- O'Connor, Sarah, *The gig economy is neither 'sharing' nor 'collaborative'* (Financial Times, 16 juni 2016)
- OECD, *New forms of work in the digital economy, OECD Digital Economy Papers*, No. 260 (Paris: OECD, 2016).)
- OECD, *Measuring GDP in a digital Economy*, (april 2016)
- OECD, *The Role of Internet Intermediaries in Advancing Public Policy Objectives* (Paris: OECD, 2011).
- OECD, *Draft recommendation of the Council on the role of internet intermediaries in advancing public policy objectives*, Doc. Ref. DSTI/ICCP (2011)1/REV3.
- Office for National Statistics (UK), *The feasibility of measuring the sharing economy* (ONS, April 2016).
- Office for National Statistics, *The feasibility of measuring the sharing economy: progress update* (ONS, October 2016).
- Office for National Statistics, *The feasibility of measuring the sharing economy: November 2017 progress update*. (ONS, november 2017).
- Pew Institute, *Shared, Collaborative and on-demand: The New Digital Economy*, (maj 2016.)
- Pew Institute, *Gig Work, Online Selling and Home Sharing*. (november 2016.)
- PricewaterhouseCooper. *"The Sharing Economy."* Consumer Intelligence Series. (april 2015.)
- Regeringen: Regeringsgrundlag: For et friere, rigere og mere trygt Danmark (2016)
- Regeringen, *Strategi for vækst igennem deleøkonomi*, 10. oktober 2017

Regeringen, *ammen om fremtidens virksomheder*, Regeringens erhvervs- og iværksætterudspil, 2017

Rinne, April: *What exactly is the sharing economy?*
<https://www.weforum.org/agenda/2017/12/when-is-sharing-not-really-sharing>.
 December 2017

Slee, Tom, *What's Yours Is Mine AGAINST THE SHARING ECONOMY* (OR Books, 11 febr. 2016)

De Stefano, Valerio, *The rise of the 'just-in-time' work force: on-demand work, crowdwork and labour protection in the 'gig-economy'*, ILO, Geneva Conditions of Work and Employment Series No. 71. 2016

Stokes, Kathleen, et.al., *Making sense of the UK collaborative economy* (London: Nesta/Collaborative Lab, september 2014).

Sundararajan, Arun, *The Sharing Economy The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism* (MIT Press, maj 2016)

Taylor, Matthew, et.al., *Good work - The Taylor Review of Modern Working Practices, 2017.*

Telles, Rudy, *Digital Matching Firms: A new definition in the "Sharing Economy" Space*, ESA Issue Brief #01-16, (U.S: dep. Of Commerce, Economic and statistical administration, Office of Chief economist, juni, 2016)

Ugebrevet A4: *Regnskabet afslører: Deleøkonomi I Danmark er kun en sårbare baby*, 8. juni 2017

Ugebrevet A4: *Kendte firmaer i deleøkonomien kører med store underskud*, 15. august 2017

Robert Vaughan and Raphael Daverio, *Assessing the size and presence of the collaborative economy in Europe* (London: PwC UK, 2016), report for the European Commission (DG GROW).

Wilke, *Deleøkonomiens udbredelse blandt danskerne*, 2015. Udarbejdet for Erhvervsstyrelsen.

Wittorff, Jacob Ø. (Computerworld): *Når tillid bliver en god forretning: Sådan kan man score kassen på at tro på hinanden*

Debbie Wosskow, *Unlocking the sharing economy: An independent review*, (London: Department for Business, Innovation and Skills, 2014)

Georgios Zervas et.al., *The Rise of the Sharing Economy: Estimating the Impact of Airbnb on the Hotel Industry* (Boston University School of Management Research Paper Series, Nr. 2013-16, 2013.)

Bilag 2. Opgørelse: Danskernes deltagelse i deleøkonomiske aktiviteter 2017**Udbredelse**

Hver femte dansker deltager i deleøkonomien enten som udbyder (tabel 2) eller aftager (tabel 1), eller som både udbyder og aftager. Det svarer til 19 pct. af befolkningen eller ca. 800.000 personer mellem 16-74 år.

Deleøkonomiske aktiviteter inkluderer overnatning (C7 og C121), transport (C8 og C122) og kortvarige opgaver/tjenester (C10 og C123).

Hvis køb/leje/udleje eller salg af (brugte) varer (C9 og C124) også inkluderes, stiger andelen af deltagerne til 44 pct. af befolkningen. Se tallene i tabel 3.

Transaktionskanaler

En væsentlig andel af deleøkonomiske transaktioner sker uden for de specialiserede internetplatforme fx Airbnb. Det er særligt transaktioner, der vedrører køb/leje/udleje eller salg af (brugte) varer og kortvarige opgaver, der ofte foregår uden for de specialiserede platforme. Se Tabel 4. for yderligere detaljer.

Tabel I. Aftagere

Aftagere 2017	Pct. af befolkningen	Pct. af internetbrugere	Antal personer	Antal i stikprøve
C7: leje, dele eller bytte en bolig eller et værelse	10	10	420.000	411
C8: købe eller dele et transportmiddel	7	8	310.000	268
C9: leje, bytte eller købe varer	30	31	1.290.000	1.229
C10: købe eller udveksle andre tjenester (kortvarige opgaver)	4	4	160.000	158
Aftager i alt (ekskl. C9 dvs. C7 eller C8 eller C10)	17	17	720.000	693
Aftager i alt (C7 eller C8 eller C9 eller C10)	38	39	1.600.000	1.544

Tabel II. Udbydere

Udbydere	Pct. af befolkningen	Pct. af internetbrugere	Antal personer	Antal i stikprøve
C121: Tilbudt (korttidsudlejet, delt eller byttet) overnatning (1)	3	3	140.000	129
C122: Tilbudt (udlejet eller delt) transport (2)	3	3	110.000	95
C123: Tilbudt andre privatpersoner kortvarige opgaver på timebasis. (3)	3	3	120.000	102
C124: Tilbudt (solgt, udlejet eller byttet) brugte ting (4)	22	22	930.000	911
Udbyder i alt (ekskl. C124 dvs. C121 eller C122 eller C123)	4	4	170.000	154
Udbyder i alt (C121 eller C122 eller C123 eller C124)	26	27	1.100.000	1.065

Tabel III. Deltagere

Deltagere (udbyder eller aftager)	Pct. af befolkningen	Pct. af internetbrugere	Antal personer	Antal i stikprøve
Deltager (udbyder eller aftager) i alt	44	45	1.900.000	1.819
Deltager (udbyder eller aftager) i alt (uden C124 OG C9)	19	19	800.000	758

Tabel IV. Transaktionskanaler - Brug af specialiserede platforme vs. andre hjemmesider fx Facebook

Aftagere	Pct. af aftagerne af de enkelte tjenester			
	C7. Overnatning	C8. Transport	C9. Ting	C10. Opgaver
Hvordan kontakter man udbyderne?				
A. Gennem specialiserede platforme	81	80	41	54
B. Gennem andre hjemmesider fx soc. medier	28	26	77	57
Både A og B	9	6	18	12
Kun A	72	74	23	42
Kun B	19	20	59	45

Kilde: Danmarks Statistik, It-anvendelse i befolkningen 2017, n=4.333 personer mellem 16-74 år

Om undersøgelsen:

Oplysningerne kommer fra statistikken 'It-anvendelse i befolkningen 2017'. Undersøgelsen er baseret på resultaterne fra 4.333 gennemførte interviews i marts-maj 2017 blandt et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i alderen 16-74 år.

**DANMARKS
STATISTIK**

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17
www.dst.dk
dst@dst.dk